

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIȚESCU”

Vol. 111

Colectia
BIBLIOTECA ECONOMICĂ

Seria
***Studii și
cercetări
economice***

FONDURILE COMUNITARE
ÎN SPRIJINUL NOILOR
STATE MEMBRE

Brândușa Mariana GHERGHINA

ISBN 978 - 973 - 159 - 193 - 3

Centrul de Informare și Documentare Economică

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIȚESCU”
Centrul de Informare și Documentare Economică

FONDURILE COMUNITARE ÎN SPRIJINUL NOILOR STATE MEMBRE

Brândușa Mariana GHERGHINA

Centrul de Informare și Documentare Economică

Studiu elaborat
în cadrul programului individual de pregătire doctorală
la Institutul Național de Cercetări Economice "Costin C. Kirițescu",
Academia Română

Editat de CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ
REDACTOR-ŞEF: VALERIU IOAN-FRANC

Redactor: ORTANSA CIUTACU
Concepție grafică, machetare și tehnoredactare: LUMINIȚA LOGIN
CIDE/STUDII/PROBLEME: CIDE/Lucrprobstudii/Studii Gherghina_111.doc

---

Redacția și administrația: București, Calea 13 Septembrie nr. 13, sectorul 5,
cod poștal 050711, telefon: 0040-21-318 24 38, e-mail: cide90@gmail.com

---

Materialele cuprinse în acest volum pot fi reproduse numai cu aprobarea
conducerii Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”.

Volumele seriei pot fi identificate și comandate fie în colecție anuală, respectiv ISSN 1222-541X,
fie pe fiecare titlu în parte, respectiv pe ISBN alocat fiecărui volum.

Pentru volumul de față: ISBN: 978-973-159-193-3

CUPRINS

Introducere	5
1. Fonduri comunitare de pre-aderare	7
2. Fonduri comunitare de post-aderare.....	16
3. Instrumente și programe de alocare a fondurilor comunitare în perioada 2007-2013	20
4. Fondurile pentru agricultură, dezvoltare rurală și pescuit.....	23
Scurte concluzii	45
Bibliografie	46

Introducere¹

Având în vedere diferitele instrumente prin care Uniunea Europeană acordă asistență financiară nerambursabilă țărilor candidate/statelor membre, trebuie efectuată o analiză pentru fondurile comunitare alocate României în perioada de pre-aderare, precum și pentru cele acordate după anul 2007 când România a devenit stat membru.

Studiul este structurat pe 4 secțiuni, după cum urmează:

- **Fonduri comunitare pre-aderare**, în care sunt analizate fondurile primite de România în perioada 1991 – 2006. Astfel, se analizează în detaliu asistența financiară PHARE primită de România în perioada 2000 – 2006 în sumă totală de 2.181,13 milioane euro.

Se realizează și o evaluare a asistenței financiare ISPA alocată și primită de România în perioada 2000-2006, în sumă de 2,7 miliarde euro. Având în vedere că pentru fiecare proiect finanțat din ISPA a fost încheiat un memorandum de finanțare și cu un anumit termen de finalizare, au fost analizate cheltuielile declarate Comisiei Europene și respectiv sumele rambursate în perioada 2000-2013;

- **Fonduri comunitare post-aderare**, care conține o scurtă prezentare a documentelor strategice pentru finanțarea post-aderare, respectiv Planul Național de Dezvoltare 2007-2013 și Cadrul Strategic Național de Referință. De asemenea au fost redate principiile de intervenție ale Fondurilor Structurale și de Coeziune rezultate din prevederile regulamentelor comunitare;

- **Instrumente și programe de alocare a fondurilor comunitare în perioada 2007 -2013**, în cadrul căreia sunt analizate Fondul de coeziune și Fondul European de Dezvoltare Regională, prin care se asigură asistență nerambursabilă pentru următoarele obiective: reducerea disparităților economice și sociale și promovarea dezvoltării durabile a statelor membre al căror venit național brut pe cap de locuitor este mai mic de 90% din media UE; reducerea disparităților în nivelul de dezvoltare dintre regiunile; reducerea întârzierilor înregistrate în dezvoltarea regiunilor defavorizate.

Au fost prezentate cele 7 programele operaționale pentru perioada 2007-2013, aprobate de Comisia Europeană pentru implementarea priorităților sectoriale și/sau regionale: PO Regional, POS Mediu, POS Transport, POS CCE, POS DRU, PO DCA și POAT, finanțate prin cele 2 surse: Fondul de coeziune și Fondul European de Dezvoltare Regională;

---

¹ *Studiu elaborat în cadrul programului individual de pregătire doctorală la Institutul Național de Cercetări Economice "Costin C. Kirițescu", Academia Română.*

- **Fondurile pentru agricultură, dezvoltare rurală și pescuit**, prezintă o analiză detaliată a finanțării primite pentru agricultură prin Fondul European de Garantare Agricolă și Fondul European de Dezvoltare Agricolă și Rurală. Astfel, au fost analizate fondurile în sumă totală de 427.792,26 milioane euro, din care 331.548,08 milioane euro pentru plăți pe suprafață și 96.244,18 milioane euro pentru dezvoltare rurală primite de cele 27 state membre în vederea implementării în mod corespunzător a Politicii Agricole Comune.

1. Fonduri comunitare de pre-aderare

Odată cu decizia de extindere a Uniunii Europene, Comisia Europeană a elaborat și dezvoltat o serie de instrumente pentru acordarea unor fonduri nerambursabile statelor în curs de aderare pentru a se dezvolta instituțional, astfel încât să îndeplinească condițiile minime pentru a deveni state membre.

Asistența financiară a UE pentru România a demarat în anul 1991, principalul instrument de finanțare nerambursabilă fiind fondurile PHARE, instrument creat la începutul anului 1989 pentru Polonia și Ungaria, de unde provine și numele acestuia *Poland Hungary Aid for Reconstruction of the Economy*. Pe măsură ce alte state din centrul și estul Europei au trecut la un regim democratic, acestea au fost incluse, de asemenea, în program. Astfel, în anul 1996, un număr de 13 state primeau fonduri nerambursabile PHARE, respectiv: 10 state candidate (Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Slovenia), Albania, Bosnia-Herțegovina și fosta Republică Iugoslavă Macedonia. Din anul 2004, după aderarea celorlalte state candidate la UE, au beneficiat de asistența PHARE numai România și Bulgaria.

Obiectivul general al programului PHARE a fost de a ajuta statele candidate în vederea aderării la Uniunea Europeană, sprijinul concentrându-se asupra priorităților pentru îndeplinirea criteriilor de aderare de la Copenhaga, și anume: stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului și protecția minorităților; existența unei economii de piață funcționale; capacitatea de a face față presiunii concurențiale și pieței din Uniunea Europeană; capacitatea de asumare a obligațiilor de stat membru al Uniunii Europene.

În perioada 1991-2006 asistența PHARE alocată României s-a ridicat la 3,6 miliarde euro. Începând cu anul 2000, la aceste fonduri s-au adăugat instrumentele financiare de tip pre-structural, respectiv ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) care a finanțat în perioada 2000-2006 proiecte în domeniul infrastructurii de transport și de mediu și SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) dedicat agriculturii și dezvoltării rurale.

A. Asistența financiară PHARE

De menționat este că România este beneficiara fondurilor finanțate prin Programul de asistență PHARE din partea Comunității, prevăzut în Regulamentul nr. 3.906/89 din 18 decembrie 1989 al Consiliului Comunității Europene, modificat prin Regulamentul nr. 2.698/90 din 17 septembrie 1990.

Potrivit Memorandumurilor de finanțare pentru programele naționale PHARE 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005 și 2006 proiectele finanțate din fondurile PHARE au însumat 2.181,13 milioane euro. (tabel nr. 1)

Tabel nr. 1: Asistența financiară PHARE pentru România*- milioane euro-*

Programul	Proiecte	Finanțare UE
Programul național PHARE 2000 ¹	RO 0004-RO0007	215,02
Programul național PHARE 2001 ²	RO 0104-RO 0109	248,89
Programul național PHARE 2002 ³	2002/000-586.01 - 2002/000-586.06	265,50
Programul național PHARE 2003 ⁴	2003/005-551.01 până la 551.06	265,50
Programul național PHARE 2004 ⁵	2004/016-772	405,30
Programul național PHARE 2005 ⁶	2005/017-553.06	372,29
Programul național PHARE 2006 ⁷	2006/018-147	408,63
Total 2000 - 2006		2.181,13

Sursa: Memorandumuri de finanțare PHARE 2001-2006

La suma de mai sus se adaugă cofinanțarea națională prevăzută pentru proiectele de dezvoltare instituțională de 486,94 milioane euro, precum și suma de 123,52 milioane euro cofinanțare de la Instituțiile financiare internaționale pentru proiectele din cadrul submăsurii "Coeziune Economică și Socială".

Fondurile PHARE au fost organizate pe măsuri și submăsuri (proiecte/subproiecte), în funcțiile de obiectivele și prioritățile Planului național de dezvoltare. (tabel nr. 2)

¹ Memorandum de finanțare convenit între Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2000, semnat la 6 noiembrie 2000, aprobat prin H.G. nr. 1328/14.12.2000, publicat în M.O. nr. 539/01.09.2001.

² Memorandum de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2001, semnat la 4 decembrie 2001, ratificat prin O.G. nr. 51/2002, publicată în M.O. nr. 634/28.08.2002.

³ Memorandum de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2002, semnat la 11 decembrie 2002, ratificat prin O.G. nr. 50/2003, publicată în M.O. nr. 604/26.08.2002.

⁴ Memorandum dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2003 pentru România, semnat la 2 decembrie 2003, ratificat prin O.U.G. nr. 43/2004, publicată în M.O. nr. 551/21.06.2004.

⁵ Memorandum de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2004 pentru România, semnat la 21.12.2004 și publicat prin Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 1412/2005 în M.O. nr. 940/21.10.2005.

⁶ Ordinul Ministerului Economiei și Finanțelor nr. 282/30 mai 2007 pentru publicarea Acordului de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul Național PHARE 2005, M.O. nr. 458/6.07.2007.

⁷ Ordinul Ministerului Economiei și Finanțelor nr. 567/26 februarie 2008 pentru publicarea Acordului de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul PHARE Național 2006 pentru România, M.O. nr. 306/18.04.2008.

**Tabel nr. 2: Criterii, măsuri și nivele de finanțare
și cofinanțare PHARE – România**

- milioane euro -

Mă-sura	Submăsura/ Program	Investiții	Construc- ție institu- țională	Total PHARE	Cofinan- țare națio- nală	Cofi- nan- țare IFI	TOTAL
01	Criterii politice	111,55	134,84	246,39	43,53	0,22	290,14
02	Criterii economice	31,98	40,89	72,87	3,51	0,00	76,38
03	Obligații asumate conform ACQUIS-ului	433,80	358,46	792,26	153,41	25,30	970,97
04	Coeziune economică și socială	749,01	188,92	937,93	224,82	98,00	1.260,75
05	Acțiuni și necesități specifice	5,00	37,60	42,60	2,44	0,00	45,04
06	Programe comunitare, și agenții, precum și sprijin pentru beneficiarii finali	18,12	70,97	89,09	59,22	0,00	148,31
	Total	1.349,46	831,68	2.181,14	486,93	123,52	2.791,59

Sursa: Memorandumuri de finanțare PHARE 2001-2006

Din analiza datelor se observă că finanțarea cea mai mare a fost destinată pentru submăsura de Coeziune economică și socială – 937,93 milioane euro, urmată de submăsura referitoare la îndeplinirea obligațiilor asumate conform ACQUIS-ului comunitar – 792,26 milioane euro.

Asistența financiară PHARE pentru submăsura de Coeziune economică și socială care însumează 937,93 milioane euro a fost destinată implementării priorităților prevăzute în Planul național de dezvoltare 2004-2006 (PND), respectiv:

- îmbunătățirea infrastructurii regionale pentru dezvoltarea sprijinului economic (transportul regional și local, infrastructura de afaceri și turism);
- dezvoltarea resurselor umane (ținerea sub control a șomajului structural, îmbunătățirea adaptabilității la piața muncii pe termen lung, măsuri de combatere activă a excluderii sociale, îmbunătățirea accesului la educație și a sistemului de instruire și educație vocațională și tehnică specifică);
- dezvoltarea sectorului productiv prin sprijinirea IMM-urilor (demararea afacerilor, microîntreprinderi și furnizorii de servicii suport pentru afaceri);
- protecția mediului la nivel regional (îmbunătățirea protecției mediului la nivel local și regional);
- construcția structurilor instituționale în scopul obținerii, după aderare, a unui management eficient și eficace pentru fondurile structurale și a unui management eficient al programelor în conformitate cu cerințele EDIS (dezvoltarea capacității administrative pentru managementul fondurilor).

În ceea ce privește implementarea priorităților prevăzute în Planul național de dezvoltare 2004-2006 (PND) și pregătirea pentru fondurile structurale, asistența PHARE a fost destinată în principal realizării următoarelor obiective:

- dezvoltarea și implementarea politicilor și programelor multianuale pentru coeziune economică și socială, prin proiectele de investiții în sectoarele prioritare, în conformitate cu PND, sprijinirea creșterii economice la nivel național și regional, în vederea creșterii potențialului la nivel general de țară și pe fiecare dintre cele 8 regiuni și, de asemenea, pentru diminuarea disparităților economice și sociale dintre acestea;
- creșterea capacității instituționale la nivel central - ministere, cele 8 agenții de dezvoltare regională și a autorităților locale relevante pentru pregătirea în vederea implementării sprijinului furnizat în investiții, în conformitate cu prevederile Sistemului descentralizat de implementare extinsă (EDIS) în țările candidate;
- construcția instituțională, administrativă, programarea și implementarea structurilor necesare pentru managementul efectiv al fondurilor structurale ale Uniunii Europene după aderare.

Asistența financiară PHARE pentru submăsura referitoare la îndeplinirea *obligățiilor asumate conform ACQUIS-ului comunitar – 792,26 milioane euro*, a fost destinată următoarelor sectoare prioritare: finanțe publice, agricultură și dezvoltare rurală, mediu (întărirea capacității administrative, de monitorizare și de consolidare la toate nivelurile (local, regional și central) și managementul frontierelor, precum și întărirea metodologiei de supraveghere a Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor din România (CSA), îmbunătățirea capacității instituționale a Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare din România (CNVM), consolidarea sistemului statistic, consolidarea sectorului energetic, îmbunătățirea siguranței, calității serviciilor și a capacității instituționale în sectorul transporturi, etc.

B. Asistența financiară ISPA

Potrivit Memorandumului de înțelegere dintre Guvernul României și Comunitatea Europeană privind utilizarea Fondului Național pentru ISPA¹, au fost finanțate din acest fond un număr de 65 proiecte care au însumat 2,7 miliarde euro (conform datelor publicate pe site-ul Comisiei Europene).

Prin ISPA au fost finanțate proiecte în cele 2 domenii prioritare ale Uniunii Europene: infrastructuri de mediu și de transport. Obiectivele finanțării au fost: familiarizarea țărilor candidate cu politicile, procedurile și principiile de finanțare ale UE; sprijinirea țărilor beneficiare în vederea alinierii standardelor de mediu la cele ale Uniunii Europene; extinderea și conectarea rețelelor de transport proprii cu cele trans-europene.

În România, s-au elaborat în anul 2000, două documente strategice: Strategia națională ISPA în domeniul mediului și Strategia națională ISPA în domeniul transporturilor. Proiectele de investiții în infrastructură elaborate, pe

¹ H.G. nr. 1328/14.12.2000 pentru aprobarea Memorandumului de înțelegere dintre Guvernul României și Comunitatea Europeană privind utilizarea Fondului Național pentru ISPA, semnat la București la 20 octombrie 2000, publicată în M.O. nr. 705/29.12.2000.

baza Strategiilor Naționale ISPA au avut în vedere: prioritățile sectoriale și sub-sectoriale; prioritățile geografice, înlăturarea blocajelor de trafic, zone critice din punctul de vedere al poluării; utilizarea optimă a fondurilor ISPA (în combinație cu alte resurse) ale statelor candidate.

Strategia națională ISPA în domeniul transporturilor prevede finanțarea proiectelor care se referă la integrarea în rețelele de transport europene, precum și la reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurilor existente.

Strategia națională ISPA în domeniul mediului prevede că sunt finanțate proiecte care au ca obiective: tratarea apelor uzate, gestionarea deșeurilor urbane și protecția calității aerului.

România a încheiat în perioada 2000-2005 un număr de 65 de Memorandumuri de finanțare, pentru implementarea unor proiecte din domeniul mediului și transporturilor și pentru asistența tehnică aferentă celor două domenii, în valoare totală de 2.783.864 mii euro (finanțare comunitară în sumă de 2.042.808 mii euro, finanțare națională în sumă de 741.056 mii euro).

În domeniul transporturilor, prin finanțarea ISPA alocată României în perioada 2000 – 2004, a fost concretizată în construcția a 54 km de autostradă; construirea și reabilitarea a 356 km de drumuri naționale; construcția de variante ocolitoare pentru 4 orașe; reabilitarea a 237,71 km de cale ferată.

Pentru protecția mediului, prin finanțarea ISPA din perioada 2000 – 2004 s-au realizat construirea și reabilitarea a 22 stații de epurare a apelor uzate; 831 km de conducte de canalizare; 265 km de conducte de alimentare cu apă potabilă; peste 30 stații de pompare noi; 16 stații de alimentare noi; 6 depozite ecologice pentru deșeuri solide; 4 uzine de reciclare a deșeurilor solide și a 4 stații de sortare a deșeurilor.

Finanțarea ISPA pentru asistență tehnică a inclus pregătirea de proiecte și întărirea capacității administrative la nivel central și local.

În perioada 2001 – 2013, sumele solicitate CE se prezentată în tabelul următor.

Tabel nr. 3: Finanțare ISPA solicitată Comisiei Europene în perioada 2001 – 2013

- milioane euro -

Do- meniul	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Mediu	35,8	13,7	27,5	40,2	70,2	57,4	107,4	182,3	234,5	97,6	39,9	54,4	0,0	960,9
Transport	48,1	18,1	37,5	33,4	72,9	38,8	94,9	125,3	92,0	104,3	64,8	58,6	66,9	855,6
Asistență tehnică	0,4	0,6	2,4	4,6	2,8	13,4	16,3	16,2	7,6	2,5	0,0	0,0	0,0	66,7
TOTAL	84,3	32,5	67,4	78,2	145,8	109,6	218,5	323,8	334,1	204,5	104,7	113,1	66,9	1883,2

Sursa: Autoritatea de Certificare și Plată din cadrul Ministerului Finanțelor Publice

Contravaloarea lucrărilor executate și a serviciilor prestate, cuprinse în Declarațiile de cheltuieli înaintate Comisiei, în vederea rambursării au totalizat 2.635.178 mii euro și reprezintă 94,66% din suma alocată ISPA prin bugetul UE și din cofinanțare națională. (tabel nr. 4)

Tabel nr. 4: Declarațiile de cheltuieli transmise Comisiei Europene

- milioane euro -

Dome- niul	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Mediu			8,5	20,3	47,5	32,4	83,7	171,1	322,0	169,6	183,0	299,5	0,0	1.337,7
Transport			22,0	25,1	51,1	21,4	124,4	108,5	110,4	143,3	258,0	141,0	242,8	1.248,1
Asistență tehnică	0,0	0,4	1,2	1,1	2,4	2,2	6,6	14,3	14,7	6,6	6,0	6,0	0,0	49,4
TOTAL	0,0	0,4	31,7	46,5	101,0	56,0	214,7	293,9	447,1	319,4	441,1	440,5	242,8	2.635,2

Sursa: Autoritatea de Certificare și Plată din cadrul Ministerului Finanțelor Publice

Urmare solicitărilor efectuate de România, până la 31 decembrie 2013, Comisia Europeană a rambursat suma de 1.752.041 mii euro, în conturile Autorității de Certificare și Plată din cadrul Ministerului Finanțelor Publice. (tabel nr. 5)

Tabel nr. 5: Finanțare ISPA rambursată de Comisia Europeană

- milioane euro -

Domeniul	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Mediu	24,0	18,4	17,2	34,6	84,4	61,1	91,5	184,0	198,1	109,5	46,2	1,6	4,2	874,6
Transport	41,3	20,6	13,1	47,2	65,3	48,2	108,7	122,0	95,2	97,8	80,4	43,5	24,6	808,0
Asistență tehnică	0,3	0,7	1,0	5,8	2,6	14,9	16,6	16,9	6,4	2,0	0,0	0,4	2,0	69,4
TOTAL	65,6	39,6	31,3	87,5	152,3	124,3	216,8	322,9	299,6	209,2	126,6	45,5	30,8	1.752,0

Sursa: Autoritatea de Certificare și Plată din cadrul Ministerului Finanțelor Publice

În perioada 01.01.2001–31.12.2013, valoarea contractelor încheiate în cadrul celor 65 de măsuri, totalizează suma de 3.156.967 mii euro, mai mare decât cea alocată de 2.783.864 mii euro, diferența fiind asigurată de la bugetul de stat (OUG nr.135/2007 privind alocarea de la bugetul de stat a fondurilor necesare pentru continuarea și finalizarea măsurilor ex ISPA), deoarece au fost depășite sumele stabilite prin memorandumurile de finanțare aprobate de Comisia Europeană. Plățile efectuate pentru lucrări executate și servicii prestate în perioada menționată sunt în sumă de 2.692.144 mii euro, respectiv 85,28% din valoarea contractelor.

Anul 2004 a fost de o importanță deosebită (8 din 10 țări beneficiare ISPA au devenit noi state membre). Multe eforturi au fost, prin urmare, puse în asistarea

acestor țări să se pregătească pentru tranziția lină la instrumentele politicii de coeziune ale UE, în special pentru Fondul de coeziune, adică fondul pe care se bazează ISPA. De asemenea, în conformitate cu o clauză din actul de Aderare, toate proiectele în curs aprobate în cadrul ISPA au devenit în mod automat proiecte din cadrul Fondului de coeziune după aderare. Ca rezultat, activitățile ISPA sunt în 2004 limitate la Bulgaria și România, care, prin hotărârea Consiliului European de la Copenhaga, urmau să beneficieze de creșterea treptată a alocării în perioada 2004-2006. Acest lucru a atras după sine noi provocări pentru aceste țări în ceea ce privește programarea adecvată și punerea în aplicare a fondurilor ISPA.

În anul 2004 pentru România și Bulgaria, angajamentele bugetare în ceea ce privește ISPA anterior adoptat s-au ridicat la 140 milioane euro, urmând ca 310 milioane euro să fie angajate pe 11 măsuri noi, dintre care 9 pentru mediu și 2 pentru transport¹. (tabel nr. 6)

**Tabel nr. 6: Finanțarea unor proiecte prin fonduri ISPA
în România și Bulgaria**

- milioane euro -

Sector	Număr proiecte	Total costuri eligibile	Contribuția ISPA	Angajamente
Mediu, din care:	9	397,78	268,25	178,31
- România	7	309,53	219,19	142,68
- Bulgaria	2	88,25	49,06	35,63
Transport, din care:	2	371,65	183,73	124,96
- România	1	151,65	113,73	75,57
- Bulgaria	1	220,00	70,00	49,39
Total, din care:	11	769,43	451,98	303,27
- România	8	416,18	332,92	218,25
- Bulgaria	3	308,25	119,06	85,02

Sursa: Date publicate de DG Regio – ISPA, Brussels, 2014

Plățile reflectă progresele înregistrate pe teren în ceea ce privește punerea în aplicare a proiectelor. În acest sens, Bulgaria și România au rămas în urmă, în comparație cu primele țări beneficiare. Progresele înregistrate în cadrul măsurilor de punere în aplicare ISPA solicitau un efort suplimentar în anul 2004. Din diferite motive s-au produs întârzieri împiedicând astfel o alocare constantă și la timp a fondurilor. Diferența dintre angajamente și plățile efectuate în perioada 2000-2004, se reflectă în tabelul următor.

¹ http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

Tabel nr. 7: Finanțarea prin ISPA în perioada 2000 - 2004*- milioane euro -*

Țara	Angajamente	Plăți	%
0	1	2	3=2/1
- România	1.107,33	201,84	18,23
- Bulgaria	513,47	90,04	17,53
Total	1.620,80	291,88	18,01

Sursa: Date publicate de DG Regio – ISPA, Brussels, 2014

Pentru anii următori, angajamentele aprobate pe proiecte noi au fost în scădere (tabel nr. 8).

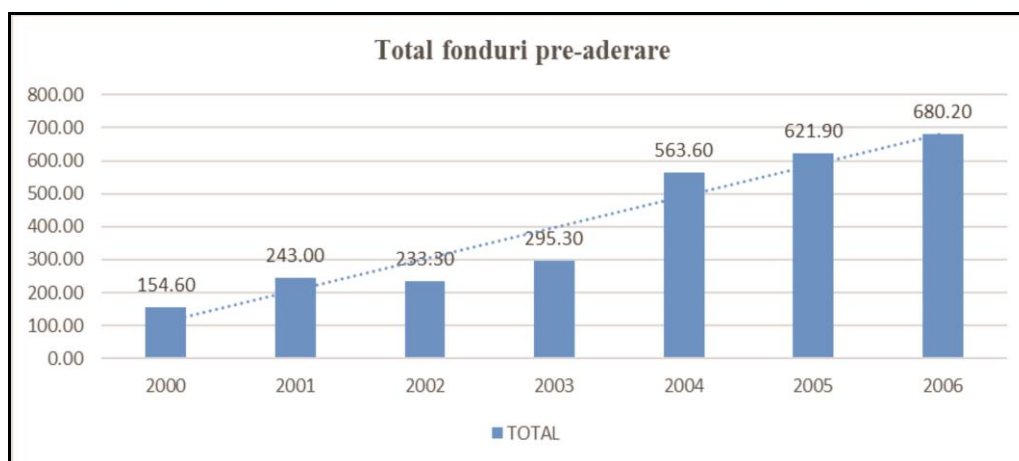
Tabel nr. 8: Valoarea proiectelor pentru mediu și transporturi în România și Bulgaria*- milioane euro -*

Sector	2004	2005	2006
Mediu, din care:	178,31	155,25	124,38
- România	142,68	94,36	62,66
- Bulgaria	35,63	60,88	61,72
Transport, din care:	131,07	40,48	20,99
- România	81,68	30,48	10,99
- Bulgaria	49,39	10,00	10,00
Total, din care:	309,38	195,73	145,37
- România	224,36	124,84	73,65
- Bulgaria	85,02	70,88	71,72

Sursa: Date publicate de DG Regio – ISPA, Brussels, 2014

În perioada 2000-2006, au fost alocate în cadrul acestui instrument 1.040 milioane de euro pe an. Fondurile ISPA au finanțat în perioada 2000 - 2003 peste 300 proiecte de investiții în infrastructură ce au însumat 7 miliarde de euro în cele 10 țări candidate din Europa Centrală și de Est (Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia, Slovenia). După extinderea UE în anul 2004, au rămas beneficiare Bulgaria și România, iar din 2005 și Croația.

Fondurile de pre-aderare acordate României în perioada 2000 – 2006 au însumat 2.791,90 milioane euro. (grafic nr. 1)

Grafic nr. 1

Sursa: Site Comisia Europeană

Finanțarea prin instrumentele de pre-aderare a urmărit în principal dezvoltarea instituțiilor și sprijinirea României pentru îndeplinirea criteriilor de aderare de la Copenhaga, pentru a deveni stat membru al Uniunii Europene.

2. Fonduri comunitare de post-aderare

A. Documente strategice pentru finanțarea post-aderare

Prioritățile de dezvoltare la nivelul Uniunii Europene pentru perioada de programare 2007-2013, au fost preluate de Statele Membre în documentele lor strategice.

În acest sens, România a elaborat:

- Planul Național de Dezvoltare 2007-2013 (PND) - document de planificare strategică și programare financiară multianuală care orientează și stimulează dezvoltarea economică și socială a țării în concordanță cu principiile Politicii de Coeziune a Uniunii Europene;
- Cadrul Strategic Național de Referință – care concentrează politicile economice, de coeziune socială și regionale ale României și conexiunile acestora cu politicile Comisiei Europene și Strategia de la Lisabona;
- Programele operaționale pentru perioada 2007-2013 - documente aprobate de Comisia Europeană pentru implementarea priorităților sectoriale și/sau regionale din Planul național de dezvoltare, aprobate spre finanțare prin Cadrul Național Strategic de Referință.

Planul Național de Dezvoltare 2007-2013 (PND) elaborat pentru a servi drept instrument necesar în stabilirea modului în care vor fi utilizate fondurile naționale, europene și de altă natură, de care România va dispune în perioada 2007-2013, prioritizează investițiile publice, în conformitate cu politica europeană de coeziune economică și socială, și definește planificarea strategică și programarea financiară multi-anuale ale României.

Având în vedere nivelul de dezvoltare al României față de Uniunea Europeană (31,1% din media UE-25 în anul 2004 în ceea ce privește PIB / locuitor) Planul Național de Dezvoltare a stabilit ca obiectiv global „reducerea cât mai rapidă a disparităților de dezvoltare socio-economică între România și Statele Membre ale Uniunii Europene” cu ținta de atingerea unui nivel al PIB / locuitor de 41% din media UE în anul 2013¹.

În prețuri curente, exprimat în euro, PIB/cap de locuitor în România a evoluat astfel: 12,95 % din media UE în anul 2004; 23,16 % în anul 2007; 26,96 % în anul 2013 și 28,2 % în anul 2015.

Obiectivele specifice ale procesului au fost detaliate în Planul Național de Dezvoltare pe următoarele 6 direcții prioritare care integrează direct și/sau indirect cerințele dezvoltării durabile pe termen scurt și mediu:

---

¹ Guvernul României, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, Decembrie 2005, pag. 236

- obiectivul creșterii competitivității și dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere include, ca una dintre principalele subpriorități, îmbunătățirea eficienței energetice și valorificarea resurselor regenerabile de energie în vederea reducerii efectelor schimbărilor climatice;
- aducerea la standarde europene a infrastructurii de bază pune accentul pe dezvoltarea durabilă a infrastructurii și mijloacelor de transport prin reducerea impactului asupra mediului, promovarea transportului intermodal, îmbunătățirea siguranței traficului și protecția elementelor critice de infrastructură;
- protecția și îmbunătățirea calității mediului prevede îmbunătățirea standardelor de viață pe baza asigurării serviciilor de utilități publice, în special în ceea ce privește gestionarea apei și deșeurilor; îmbunătățirea sistemelor sectoriale și regionale ale managementului de mediu; conservarea biodiversității; reconstrucția ecologică; prevenirea riscurilor și intervenția în cazul unor calamități naturale;
- perfecționarea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman prin promovarea incluziunii sociale și întărirea capacității administrative pentru dezvoltarea unei piețe a muncii moderne și flexibile, îmbunătățirea relevanței sistemului de educație și formare profesională pentru ocuparea forței de muncă, stimularea culturii antreprenoriale;
- dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol, silvic și piscicol prin utilizarea rațională a fondului funciar, reabilitarea ecologică a unor terenuri degradate sau poluate, siguranța alimentară, bunăstarea animalelor, încurajarea acvaculturii în zonele costiere;
- diminuarea disparităților de dezvoltare între regiuni și în interiorul acestora are în vedere, printre altele, îmbunătățirea performanței administrative și a infrastructurii publice locale, protecția patrimoniului natural și cultural, dezvoltarea rurală integrată, regenerarea zonelor urbane afectate de restructurarea industrială, consolidarea mediului de afaceri și promovarea inovării. Sunt prevăzute, de asemenea, acțiuni în domeniul cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale în vederea integrării socio-economice a zonelor de graniță și creșterea accesibilității regiunilor României în cadrul teritoriului UE.

Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013 (CSNR), reprezintă documentul strategic național prin care se stabilesc prioritățile de intervenție ale Instrumentelor Structurale ale UE (Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune) în cadrul politicii de coeziune

economică și socială și care face legătura între prioritățile Planului Național de Dezvoltare 2007-2013 și cele ale UE stabilite prin Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea 2007-2013 și Strategia Lisabona revizuită.

Pornind de la situația socio-economică și de la nevoile de dezvoltare pe termen lung ale României, Cadrul Strategic Național de Referință prevede ca obiectiv general¹ utilizarea Instrumentelor Structurale în scopul reducerii disparităților de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre ale Uniunii Europene, prin generarea unei creșteri suplimentare de 15-20% a PIB până în anul 2015.

Pentru realizarea viziunii strategice a CSNR, în cadrul politicii de coeziune, Comisia Europeană a alocat României pentru perioada 2007-2013 o sumă totală de aproximativ 19,67 miliarde euro, din care 19,21 miliarde euro pentru obiectivul Convergență (cu o cofinanțare națională estimată la 5,53 miliarde euro constituită în proporție de 73% din surse publice și 27% din surse private) și 0,46 miliarde euro pentru obiectivul Cooperare Teritorială Europeană.

Fondurile structurale alocate României de Uniunea Europeană în perioada de programare 2007-2013 au ca principal scop obținerea coeziunii sociale și economice în cadrul Uniunii Europene. Resursele sunt îndreptate spre acțiuni menite să reducă diferențele existente între regiunile mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate și, să promoveze oportunități egale de angajare între diferitele grupuri sociale.

România avea și are nevoie de realizare a unei coeziuni economice și sociale în interiorul teritoriului național, între regiuni, județe și categorii de populație. Acest obiectiv național propriu necesită evident gândire și resurse interne, ca sarcină a oricărei guvernări.

Guvernul și administrația din România nu sunt în serviciul CE, iar guvernarea propriilor resurse și nevoi nu poate fi externalizată.

Principiile de intervenție ale Fondurilor Structurale și de Coeziune rezultate din prevederile regulamentelor comunitare pot fi rezumate astfel:

- principiul complementarității, coerenței, coordonării și conformității: Fondurile Structurale intervin împreună cu măsurile naționale; Comisia și statele membre asigură coerența intervențiilor Fondurilor Structurale cu măsurile, politicile și prioritățile Comunității și complementaritatea cu celelalte instrumente financiare comunitare;
- principiul programării multianuale: obiectivele Fondurilor Structurale sunt urmărite în cadrul unei programări multianuale efectuate în mai multe etape, care include identificarea priorităților, finanțarea și sistemele de gestiune și control;

---

¹ *Guvernul României, Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, aprobat de Comisia Europeană la 25 iunie 2007, pag. 4*

-
- principiul parteneriatului: obiectivele Fondurilor structurale trebuie realizate printr-o strânsă consultare între Comisie și Statele Membre, împreună cu autorități și organisme numite de Statele Membre (autoritățile regionale și locale; partenerii economici și sociali; orice alt organism adecvat care reprezintă societatea civilă). Parteneriatul include elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea programelor operaționale;
  - nivelul teritorial al aplicării: implementarea programelor operaționale este responsabilitatea statelor membre la nivelul teritorial adecvat, în conformitate cu sistemul instituțional propriu fiecărui stat membru;
  - gestiunea împărțită: Bugetul Uniunii Europene alocat Fondurilor Structurale este executat în cadrul gestiunii împărțite între statele membre și Comisie;
  - principiul aditivității: Ajutorul Comunitar nu poate înlocui cheltuieli structurale publice echivalente ale Statelor Membre. Bugetele programelor operaționale includ atât fonduri UE cât și fonduri naționale;
  - egalitatea între bărbați și femei și nediscriminarea: Statele membre și Comisia asigură promovarea egalității între bărbați și femei și integrarea principiului de egalitate de șanse în fiecare dintre diferitele etape ale aplicării Fondurilor;
  - dezvoltarea durabilă: obiectivele Fondurilor sunt urmărite în cadrul dezvoltării durabile și a promovării, de către Comunitate, a obiectivului de protejare și îmbunătățire a mediului înconjurător.

3. Instrumente și programe de alocare a fondurilor comunitare în perioada 2007-2013

Dintre instrumentele structurale acordate României de Uniunea Europeană ca asistență financiară nerambursabilă, Fondul Social European este destinat reducerii diferențelor de dezvoltare existente între Statele Membre și regiunile Uniunii Europene și de a le ajuta să atingă un nivel de trai cât mai ridicat. Fondul Social European este primul fond structural constituit în 1960 și reprezintă instrumentul financiar prin care se implementează Strategia Europeană de Ocupare, având ca obiectiv crearea de locuri de muncă mai bune și furnizarea de abilități și competențe superioare persoanelor angajate sau celor aflate în căutarea unui loc de muncă.

Fondul de coeziune, prin care se asigură asistență nerambursabilă pentru unele obiective din PO Transport și POS Mediu, este destinat reducerii disparităților economice și sociale și promovării dezvoltării durabile a statelor membre al căror venit național brut (VNB) pe cap de locuitor este mai mic de 90% din media UE.

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), instrument al politicii de coeziune europeană, are ca obiectiv reducerea disparităților dintre regiunile europene referitoare la niveluri de dezvoltare și la reducerea întârzierilor înregistrate în dezvoltarea regiunilor defavorizate. Conform prevederilor Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, titlul VIII "Coeziunea economică, socială și teritorială" art. 174-178¹, FEDR intervine în special în regiunile afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent, cum ar fi regiunile cele mai nordice, caracterizate printr-o densitate foarte scăzută a populației, și regiunile insulare, transfrontaliere și muntoase.

Pentru intervenția cu fonduri structurale în perioada de programare 2007-2013, Uniunea Europeană a aprobat României un număr de 7 programe operaționale. (tabel nr. 9)

1. Prin Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu), care a fost aprobat de Comisia Europeană în data de 12 iulie 2007, s-a stabilit strategia de alocare a fondurilor europene pentru sectorul de mediu, în România. Bugetul alocat este de aproximativ 5.191 milioane euro, din care 4.412 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) – 1.136 milioane euro și Fondul de Coeziune (FC) – 3.276 milioane euro, iar diferența reprezintă cofinanțarea națională.

---

¹ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene - versiunea consolidată, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C326/109 din 26.10.2012, pag. 535

**Tabel nr. 9: Finanțarea prin programele operaționale
în România (2007-2013)**

- euro -

Programe Operaționale	Alocare 2007-2013 (Finanțare comunitară)	Contribuția publică națională	Alte surse de finanțare	Total finanțare
POS MEDIU	4.412.470.138	778.671.193	0	5.191.141.331
POS Transport	4.288.134.779	756.729.665	0	5.044.864.444
PO Regional	3.726.021.762	657.561.936	0	4.383.583.698
POS Dezvoltarea Resurselor Umane	3.476.144.996	613.213.718	164.118.452	4.253.477.166
POS Creșterea Competitivității Economice	2.536.646.054	447.643.421	1.249.071.198	4.233.360.673
PO Dezvoltarea Capacității Administrative	208.002.622	36.706.345	0	244.708.967
PO Asistență Tehnică	170.237.790	30.041.961	0	200.279.751
TOTAL	18.817.658.141	3.320.568.239	1.413.189.650	23.551.416.030

Sursa: Planurile financiare din Programele Operaționale 2007-2013 aprobate prin Deciziile CE

Obiectivul general POS Mediu îl reprezintă îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, vizând, în principal, respectarea acquis-ului comunitar de mediu în scopul reducerii diferenței dintre infrastructura de mediu care există între România și Uniunea Europeană. Implementarea programului urmărește dezvoltarea unor servicii publice mai eficiente și mai performante legate de furnizarea apei, canalizare și încălzire, cu luarea în considerare a principiului dezvoltării durabile și a principiului "poluatorul plătește".

2. Prin Programul Operațional Sectorial Transport (POST) s-au stabilit prioritățile, obiectivele și alocarea financiară pentru dezvoltarea sectorului de transporturi din România, respectiv modernizarea și dezvoltarea axelor prioritare TEN-T, cu aplicarea măsurilor necesare pentru protecția mediului înconjurător, modernizarea și dezvoltarea rețelelor naționale de transport, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile, promovarea transportului feroviar, naval și intermodal, sprijinirea dezvoltării transportului durabil, prin minimizarea efectelor adverse ale transportului asupra mediului și îmbunătățirea siguranței traficului și a sănătății umane. Bugetul alocat este de aproximativ 5.044 milioane euro, din care 4.288 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) – 1.042 milioane euro și Fondul de Coeziune (FC) – 3.246 milioane euro, iar diferența reprezintă cofinanțarea națională (757 milioane euro).

3. Prin Programul Operațional Regional (POR) s-au stabilit prioritățile, respectiv dezvoltarea durabilă și echilibrată a teritoriului celor 8 regiuni ale României din punct de vedere economic și social, sprijinirea dezvoltării durabile a polilor urbani de creștere, îmbunătățirea mediului de afaceri și a infrastructurii. Aceste priorități sunt în concordanță cu politicile comunitare privind creșterea

economică și crearea de noi locuri de muncă promovate de Uniunea Europeană prin Noile Orientări ale Politicii de Coeziune 2007-2013. Bugetul alocat este de aproximativ 4.384 milioane euro, din care: 3.726 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), iar cofinanțarea publică națională este de 658 milioane euro.

4. Prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU) se definește intervenția Fondului Social European în România în acord strategia de dezvoltare a capitalului uman și creșterea competitivității, prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea de oportunități sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și inclusivă a 1.650.000 de persoane. Bugetul alocat este de aproximativ 4.089 milioane euro, din care: 3.746 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul Social European (FSE), iar cofinanțarea publică națională este de 777 milioane euro.

5. Prin Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POSCCE) s-a stabilit ca obiectiv general - creșterea productivității întreprinderilor românești, cu asigurarea principiilor dezvoltării durabile și reducerea decalajelor față de productivitatea la nivelul Uniunii Europene, astfel încât România să atingă, până în anul 2015, un nivel de aproximativ 55% din valoarea medie a productivității UE. Bugetul alocat este de aproximativ 2.984 milioane euro, din care: 2.536 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), iar cofinanțarea publică națională este de 458 milioane euro.

6. Prin Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PODCA) s-a stabilit ca obiectiv general crearea unei administrații publice mai eficiente și mai eficace în contextul evoluției socio-economice naționale. Bugetul alocat este de aproximativ 245 milioane euro, din care: 208 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul Social European (FSE), iar cofinanțarea națională este de 37 milioane euro.

7. Prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) se asigură procesul de implementare al instrumentelor structurale în România în conformitate cu principiile și regulile de parteneriat, programare, evaluare, comunicare, management, monitorizare și control, pe baza responsabilităților dintre Statele Membre și Comisia Europeană, conform prevederilor din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1083/2006 privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune. POAT va beneficia de un buget de aproximativ 200 milioane euro, din care: 170 milioane euro reprezintă finanțare nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), iar cofinanțarea națională este de 30 milioane euro.

4. Fondurile pentru agricultură, dezvoltare rurală și pescuit

În același timp cu finanțarea prin programele operaționale a politicii de convergență și de coeziune, agricultura, dezvoltarea rurală și pescuitul au beneficiat de finanțare prin politica agricolă comună.

Alocări financiare pentru agricultură, pentru măsuri de piață și dezvoltare rurală la nivelul Uniunii Europene

Conform art. 38 (1) Titlul III Agricultură și Pescuitul din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene „Uniunea definește și pune în aplicare o politică comună în domeniul agriculturii și pescuitului”¹. La elaborarea politicii agricole comune s-au luat în calcul aspectele referitoare la discrepanțele structurale și naturale existente între diferitele regiuni agricole din statele membre, precum și la reducerea treptată a acestora.

Printre obiectivele avute în vedere la instituirea de către Uniunea Europeană a unei politici comune tuturor statelor membre sunt: asigurarea unei dezvoltări raționale a producției agricole, utilizarea corespunzătoare a factorilor de producție, prin introducerea treptată a progresului tehnic; asigurarea unor venituri care să motiveze persoanele care lucrează în agricultură, în sensul creșterii nivelului de trai al acestora; stabilizarea piețelor interne; siguranța aprovizionării piețelor interne și comunitare și a unor prețuri rezonabile de livrare ale produselor agricole.

Pentru realizarea politicii europene în domeniul agriculturii și a finanțării obiectivelor din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prin Regulamentul Consiliului (EC) nr. 1290/2005 s-au înființat 2 fonduri, Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) și Fondul European de Dezvoltare Agricolă și Rurală (FEADR), a căror finanțare este inclusă în bugetul comunitar.

FEGA este destinat în cea mai mare parte pentru acoperirea cheltuielilor aferente finanțării costurilor pe care le implică respectarea unor condiții și reguli specifice de protecție a mediului înconjurător, de sănătate a plantelor și a animalelor, menite să asigure o dezvoltare durabilă pe termen lung a mediului înconjurător.

De asemenea, o altă parte din acest fond a fost destinată sprijinirii producătorilor agricoli prin măsuri de intervenție pentru reglarea piețelor agricole, măsuri de informare și promovare a produselor agricole, dar și pentru refinanțarea exporturilor produselor agricole către țările terțe.

---

¹ *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată), JOUE C 202/07.06.2016, pag.64*

FEADR este destinat pentru acoperirea cheltuielilor aferente finanțării măsurilor de investiții în spațiul rural, menite să încurajeze micii producători agricoli, să diversifice economia rurală și să îmbunătățească calitatea vieții.

În vederea sprijinirii țărilor membre pentru implementarea în mod corespunzător a Politicii Agricole Comune, Uniunea Europeană a cuprins în buget pentru perioada 2007 - 2014 fonduri în sumă totală de 427.792,26 milioane euro, din care 331.548,08 milioane euro pentru plăți pe suprafață și 96.244,18 milioane euro pentru dezvoltare rurală. (tabelul nr. 10)

Tabel nr. 10: Sumele alocate pentru statele membre pentru FEAGA și FEADR în perioada 2007 -2014

- milioane euro -

Stat membru	FEAGA	FEADR	TOTAL	%
Austria	5.912	4.026	9.937	2,32
Belgia	4.352	487	4.839	1,13
Bulgaria	3.157	2.642	5.799	1,36
Cipru	286	165	451	0,11
Danemarca	8.117	578	8.695	2,03
Estonia	541	724	1.264	0,30
Finlanda	3.480	2.155	5.635	1,32
Franta	67.052	7.584	74.637	17,45
Germania	45.900	9.080	54.979	12,85
Grecia	18.353	3.906	22.259	5,20
Irlanda	10.010	2.495	12.504	2,92
Italia	33.119	8.986	42.105	9,84
Letonia	880	1.054	1.934	0,45
Lituania	2.063	1.766	3.829	0,90
Luxemburg	293	95	388	0,09
Malta	30	78	107	0,03
Polonia	18.234	13.399	31.633	7,39
Portugalia	4.746	4.059	8.805	2,06
Regatul Unit	30.377	4.612	34.989	8,18
Republica Cehă	5.459	2.858	8.316	1,94
România	7.010	8.124	15.134	3,54
Slovacia	2.326	1.997	4.322	1,01
Slovenia	837	916	1.753	0,41
Spania	40.551	8.053	48.604	11,36
Suedia	6.032	1.953	7.985	1,87
Țările de Jos	4.537	593	5.130	1,20
Ungaria	7.897	3.860	11.757	2,75
Total	331.548	96.244	427.792	100,00

Sursa: Prelucrări proprii a datelor publicate site-ul Comisiei Europene - secțiunea Buget, prealocări

După cum se observă țara care a beneficiat de fondurile cele mai mari este Franța, respectiv de 74.637 milioane euro, ceea ce reprezintă 17,45 % din total.

Este urmată de Germania cu fonduri în sumă de 54.979 milioane euro, o proporție de 12,85 % și de Spania cu 48.604 milioane euro, respectiv cu 11,26 %. Deci, cele 3 state au obținut 41,56 % din fondurile cu destinație agricolă (pentru piața agricolă comună și dezvoltare rurală).

Cele mai mici fonduri le-au primit Malta și Luxemburg, 107 milioane euro, și respectiv 388 milioane euro, reprezentând 0,03 % și respectiv 0,09 %, sumele fiind însă în strânsă legătură cu mărimea, populația și capacitățile agricole ale acestor țări.

O analiză detaliată este efectuată și pe fiecare fond în parte.

Astfel, în cazul sumelor alocate pentru dezvoltarea rurală se constată că Polonia a obținut cele mai mari fonduri, respectiv 13.399 milioane euro din totalul de 96.244 milioane euro, o proporție de 13,92 %. Este urmată de Germania cu o sumă de 9.080 milioane euro (9,43 %) și de Italia cu 8.986 milioane euro (9,34 %). Pe poziția a 4 - a se situează țara noastră, România, care a avut alocate fonduri în sumă de 8.124 milioane euro, reprezentând 8,44 %. Cele mai mici fonduri le-au fost repartizate Luxemburg-ului - 95 milioane euro (0,10 %) și respectiv Maltei - 78 milioane euro (0,08 %).

În cazul finanțării măsurilor de piață sumele alocate prin FEAGA au totalizat 331.548 milioane euro.

Astfel, se observă că 3 state au avut alocate în perioada 2007 - 2014 peste 46 % din fonduri. Franța ocupă prima poziție cu 20,22 %, respectiv UE a finanțat în cei 8 ani în această țară sectorul plăților directe cu o sumă totală de 67.052 milioane euro. Germania a obținut o alocare de 45.900 milioane euro, ceea ce a reprezentat 13,84 % din total fonduri FEAGA. Este urmată îndeaproape de Spania cu fonduri în sumă totală de 40.551 milioane euro, ceea ce reprezintă 12,23 % din alocarea financiară totală.

Ca și în cazul FEADR, Malta ocupă ultima poziție, fondurile alocate fiind de 30 milioane euro, ceea ce reprezintă 0,01 % din FEAGA.

România a obținut o alocare în sumă totală de 7.010 milioane euro și respectiv 2,11 % din total fonduri.

Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR) este un instrument de finanțare al Uniunii Europene pentru a sprijini țările membre în implementarea Politicii Agricole Comune. Politica Agricolă Comună (PAC) cuprinde reguli care reglementează producerea, procesarea și comercializarea produselor agricole în Uniunea Europeană în vederea dezvoltării rurale.

FEADR reprezintă un mijloc de finanțare pentru spațiul rural românesc, în valoare de aproximativ 8,12 miliarde de euro, pentru perioada de programare 2007 -2013. FEADR funcționează pe principiul cofinanțării proiectelor de investiții private și finanțării integrale în cazul proiectelor de investiții publice.

În vederea accesării fondurilor comunitare pentru dezvoltare rurală, Statele Membre trebuie să realizeze în prealabil o analiză a posibilelor domenii deficitare în spațiul rural și să își stabilească direcțiile prioritare de acțiune la nivel național. Toate aceste analize trebuie prezentate detaliat Comisiei Europene în cadrul unui Program Național de Dezvoltare Rurală, ținând de asemenea cont și de Programul de Convergență și de Programul Național Strategic definit la nivel național.

Având în vedere rezultatele analizei situației socio-economice și de mediu, obținută pe baza datelor statistice, au fost stabilite prioritățile și direcțiile pentru dezvoltare rurală, în strânsă legătură cu prioritățile comunitare. Prin Planul Național Strategic 2007-2013 și apoi prin PNDR 2007-2013¹ s-au stabilit patru axe prioritare pentru finanțare prin FEADR, având o alocare de 8,12 miliarde de euro, destinată finanțării investițiilor următoarelor axe prioritare:

- axa prioritară I – **Creșterea competitivității sectoarelor agricol și silvic**, se referă la dezvoltarea spațiului rural (2,72 miliarde euro) și urmărește restructurarea și dezvoltarea producției agricole și silvice, dar și a industriilor prelucrătoare aferente, pentru a le face mai competitive și pentru a contribui la creșterea economică și convergența veniturilor din spațiul rural (acolo unde este posibil), în paralel cu asigurarea condițiilor de trai și protecția mediului din aceste zone;
- axa prioritară II – **Îmbunătățirea mediului și a zonelor rurale** – se referă la menținerea și îmbunătățirea calității mediului din zonele rurale ale României prin promovarea unui management durabil atât pe suprafețele agricole, cât și pe cele forestiere (2,61 miliarde euro). Obiectivele sale prevăd menținerea biodiversității și conservarea naturii prin sprijinirea conservării și dezvoltării pădurii, asigurarea unei ocupări echilibrate a teritoriului și dezvoltarea practicilor de management durabil al terenurilor agricole și forestiere. De asemenea au fost avute în vedere și investițiile în dezvoltarea infrastructurii și serviciilor rurale, o mai mare importanță acordându-se multifuncționalității economice a zonelor rurale, dar și conservării și punerii în valoare a patrimoniului cultural și arhitectural;
- axa prioritară III – **Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale**, are în vedere facilitarea tranziției forței de muncă din sectorul agricol către alte sectoare care să le asigure un nivel de trai corespunzător din punct de vedere social și economic (2,0 miliarde euro);
- axa prioritară IV – **LEADER** – are în vedere implementarea unor strategii locale de dezvoltare pentru îmbunătățirea guvernării administrative la nivel rural (0,35 miliarde euro).

¹ http://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/PNDR_2007-2013_versiunea-septembrie2014, pag. 426

Separat de sumele alocate pe cele 4 axe, în PNDR 2007-2013 au fost incluse sume necesare acordării de asistență tehnică pentru beneficiari, în valoare de 0,12 miliarde euro, dar și sume necesare pentru acordarea unor plăți naționale directe complementare în sectorul vegetal, pentru culturile în terenul arabil, cu o valoare totală de 625 milioane euro.

De asemenea, în urma aprobării Planului European de Redresare Economică (PERE) în cadrul Consiliului European din luna decembrie 2008, s-a alocat statelor membre un fond suplimentar de 5 miliarde euro pentru proiecte din domeniul energetic, infrastructură în bandă largă (infrastructura de internet) și proiecte pentru noile provocări (schimbări climatice, energii regenerabile, biodiversitate, gestiunea resurselor de apă, inovație și restructurarea sectorului produse lactate).

Din suma alocată suplimentar pentru programele de dezvoltare rurală ale statelor membre pentru PERE, României i-a revenit suma de 101.694.000 euro, care a suplimentat bugetul inițial alocat din FEADR pentru finanțarea unor investiții din domeniul energetic, schimbări climatice, energie regenerabilă, biodiversitate, gestiune a resurselor de apă, inovației și restructurării sectorului produselor lactate. Astfel, suma alocată a fost împărțită prin PNDR 2007-2013 către măsurile care prevedeau activități specifice destinației acestor fonduri, ponderea fiind de 44,24% pentru măsuri cuprinse în Axa 1, 25,57% pentru Măsura 214 „Plăți de agromediu” din Axa 2 și 27,58% pentru anumite măsuri din Axa 3.

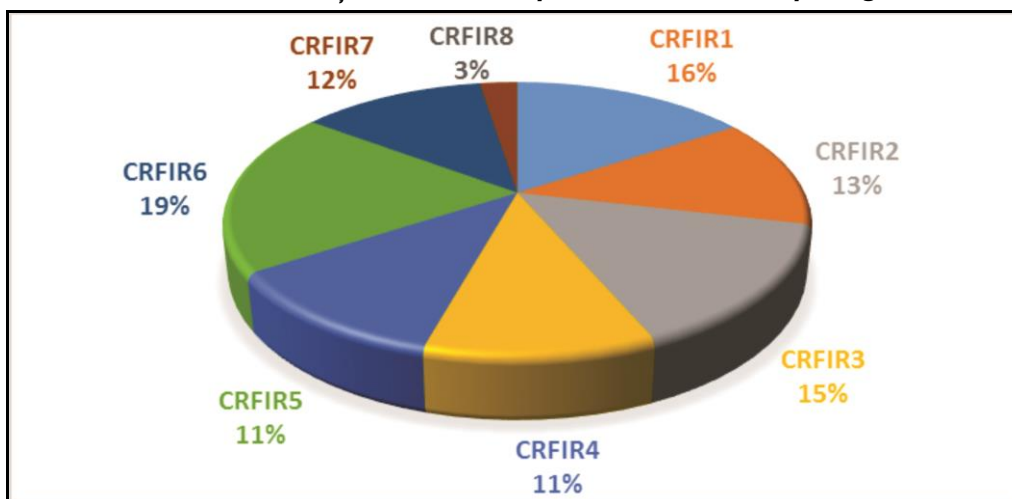
În România, pentru implementarea în perioada 2007–2013 a măsurilor aferente investițiilor în agricultură prevăzute în Planul Național Strategic și Programul Național de Dezvoltare Rurală, a fost înființată Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit (APDRP), care prin reorganizare a devenit Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale. Structura organizatorică a acesteia cuprinde 8 Centre Regionale pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (CRFIR) și 42 Oficii Județene pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (OJFIR), menite să asigure realizarea funcțiilor de implementare tehnică, plată și monitorizare pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013.

În vederea implementării măsurilor propuse prin cele două documente strategice, Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale a contractat în perioada 2007-2015 un număr de 96.152 proiecte de investiții pentru a primi finanțare nerambursabilă, valoarea totală a acestora fiind de 7,1 miliarde de euro¹. Numărul cel mai mare de contracte de finanțare a fost încheiat la nivelul Centrului Regional pentru Finanțarea Investițiilor 6 Nord-Vest, Satu Mare, respectiv 21.903 contracte în valoare totală de 1,38 miliarde de euro, urmat de CRFIR 1 Nord-Est, Iași cu 13.798 contracte în sumă de 1,12 miliarde euro și CRFIR 3 Sud, Târgoviște cu 12.097 proiecte finanțate cu suma de 1,06 miliarde euro.

Pe ultima poziție se află regiunea 8, București - Ilfov cu un număr de 480 contracte în valoare de 0,18 miliarde euro. (grafic nr. 2)

---

¹ Sursa: http://portal.apdrp.ro/informatii_generale_pndr_stadiul_implementarii_2007_2013

Grafic nr. 2: Situația contractării proiectelor FEADR pe regiuni

În ceea ce privește plățile efectuate pentru proiectele contractate, prima poziție o deține regiunea 8, București – Ilfov cu 74,44 %, urmată de regiunea 4, Sud-Vest Craiova cu 70,83 %, regiunea 1, Nord-Est Iași cu 70,04 %. Pe total plățile efectuate la nivel de FEADR au fost de 4,8 miliarde euro față de 7,1 miliarde contractate, cu un nivel de absorbție de 68,07 %.

În ceea ce privește situația pe total fonduri de dezvoltare rurală media la nivelul unui județ se situează la 0,17 miliarde euro, peste medie au beneficiat de atragerea de finanțare un număr de 18 județe, iar sub medie se situează 24 județe.

Pe prima poziție în atragerea de fonduri europene se situează județul Bihor cu proiecte aprobate în valoare totală de 0,32 miliarde euro (4,54% din totalul fondurilor contractate), urmat de județul Timiș cu proiecte în sumă totală de 0,31 miliarde euro (4,46%) și județul Suceava cu proiecte aprobate în valoare totală de 0,27 miliarde euro (3,85% din totalul fondurilor contractate).

Pe ultimele poziții se află județele Covasna și Ilfov cu proiecte contractate în valoare totală de 0,08 miliarde euro și de 0,06 miliarde euro, ceea ce reprezintă 1,3% și respectiv 0,93% din total fonduri.

Municipiul București a atras fonduri de dezvoltare rurală în sumă totală de 0,11 miliarde euro ceea ce reprezintă 1,56 % din total.

În ceea ce privește valoarea medie a unui proiect Municipiul București se situează pe prima poziție, cu o valoare de aproximativ 500 mii euro/proiect, urmat de județul Ilfov cu o valoare de 258 mii euro/proiect și județul Brăila, proiecte cu o valoare medie de 206 mii euro. Pe ultimele lucruri apar județele Gorj și Alba care au implementat proiecte cu valori mici (aproximativ 33 mii euro/proiect).

Se constată de asemenea o diferență foarte mare între valoarea medie a proiectelor finanțate prin FEADR, în diferite județe: 500 mii euro/proiect în București și 33 mii euro/proiect în județul Alba, respectiv de 15,13 ori mai mare.

Analiza impactului FEADR asupra mediului rural

Principalii indicatori de impact și de rezultat auți în vedere la elaborarea PNDR 2007-2013 se referă la numărul efectiv de beneficiari ai măsurilor definite la nivel național, valoarea proiectelor realizate și suprafețele fizice pe care s-au realizat lucrări de investiții.

Măsurile împreună cu alocările financiare aferente, pe care România a decis să le implementeze în perioada de programare 2007-2013 sunt următoarele:

**Tabel nr. 11: Finanțarea măsurilor prin FEADR
și contribuții private în România**

- euro -

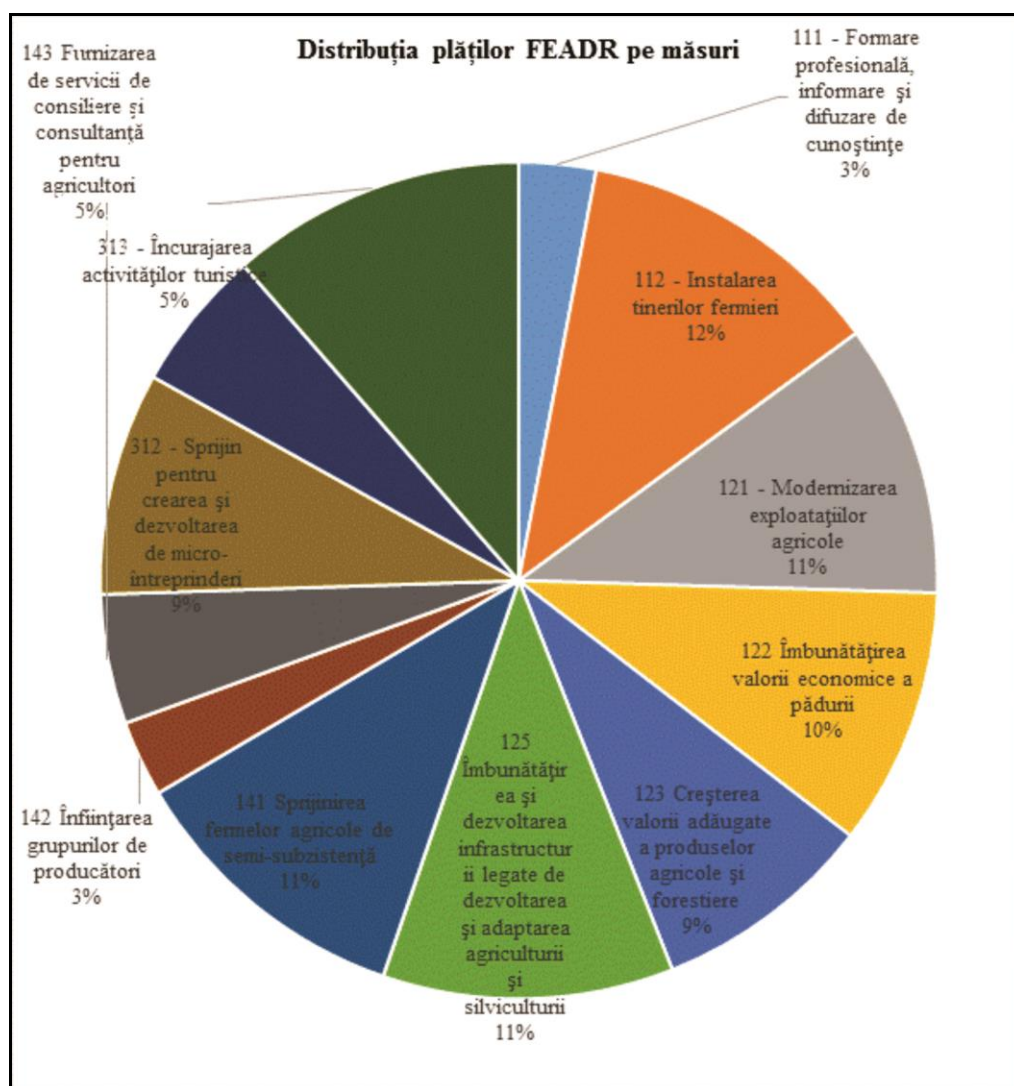
Măsura	Contribuția FEADR	Cheltuieli private	Cost total
111 - Formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe	70.170.610	0	79.325.638
112 - Instalarea tinerilor fermieri	268.839.039	0	303.913.965
121 - Modernizarea exploatațiilor agricole	722.699.567	714.336.371	1.531.325.196
122 - Îmbunătățirea valorii economice a pădurii	2.026.921	1.874.757	4.166.127
123 - Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere	636.837.941	1.066.646.143	1.786.571.137
125 - Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii	502.787.701	117.540.540	685.926.010
141 - Sprijinirea fermelor agricole de semi-subsistență	318.070.373	0	359.568.418
142 - Înființarea grupurilor de producători	19.930.450	0	22.530.738
143 - Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori	10.915.877	0	12.340.052
Total Axa I	2.552.278.479	1.900.397.811	4.785.667.281
211 - Sprijin pentru zona montană defavorizată	667.801.501	0	769.555.055
212 - Sprijin pentru zone defavorizate - altele decât zona montană	378.039.650	0	435.641.913
214 - Plăți de agro-mediul	1.239.547.810	0	1.428.418.898
215 - Bunăstare animala	456.816.034	0	526.421.530
221 - Prima împădurire a terenurilor agricole	2.778.591	478.455	3.680.422

Măsura	Contribuția FEADR	Cheltuieli private	Cost total
Total Axa II	2.744.983.586	478.455	3.163.717.818
312 - Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi	374.743.761	187.684.794	625.563.208
313 - Încurajarea activităților turistice	259.783.709	163.450.302	467.000.862
322 - Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale	1.366.112.053	31.092.696	1.627.359.375
Total Axa III	2.000.639.523	382.227.792	2.719.923.445
41 - Implementarea strategiilor de dezvoltare locală	298.216.778	136.258.008	451.874.742
- 411 Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier	89.953.661	87.878.914	183.081.072
- 412 Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural	27.872	1.883	31.381
- 413 Calitatea vieții și diversificarea economiei rurale	208.235.245	48.377.,211	268.762.289
421 - Implementarea proiectelor de cooperare	3.029.250	543.707	3.749.,704
431 - Construcție parteneriate public-private	63.628.885	1.128.774	68.470.193
Total Axa IV	364.874.913	137.930.489	524.094.639
511 - Asistență tehnică	120.473.529	0	131.564.204
611 - Plăți Naționale Directe Complementare în sector vegetal – culturi în teren arabil	314.021.901	0	392.527.376
TOTAL GENERAL	8.097.271.931	2.421.034.547	11.717.494.763

Sursa: Prelucrări date din PNDR 2007-2013, www.madr.ro.

Din punct de vedere al gradului de absorbție al fondurilor aferente acestor măsuri, în graficul de mai jos este prezentată situația înregistrată la sfârșitul anului 2015 pentru proiectele depuse în perioada de programare 2007-2013 (grafic nr. 3).

Grafic nr. 3

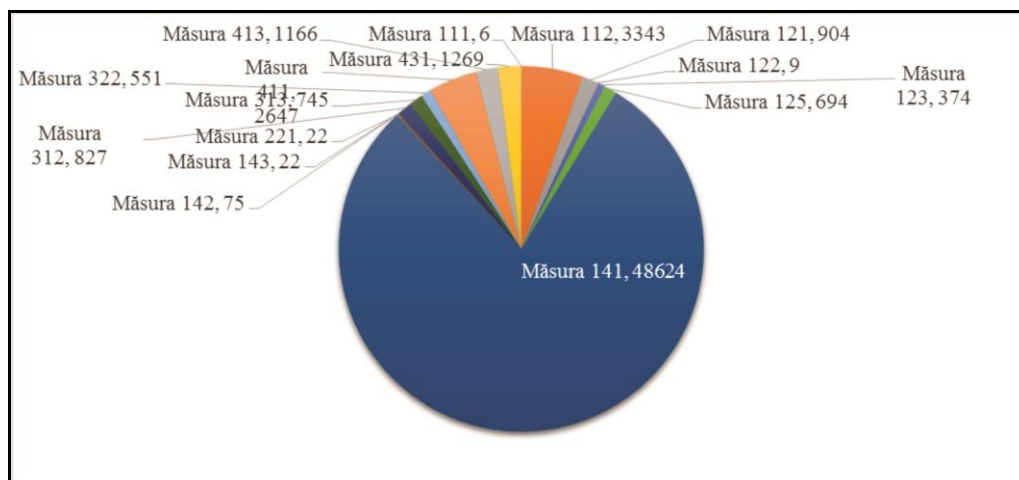

O analiză mai amănunțită a impactului acestor măsuri poate fi realizată și dacă ținem cont de numărul de cereri depuse într-un an, la nivelul fiecărui județ în parte.

În anul 2015, repartiția măsurilor la nivelul României a fost următoarea: (grafic nr.4)

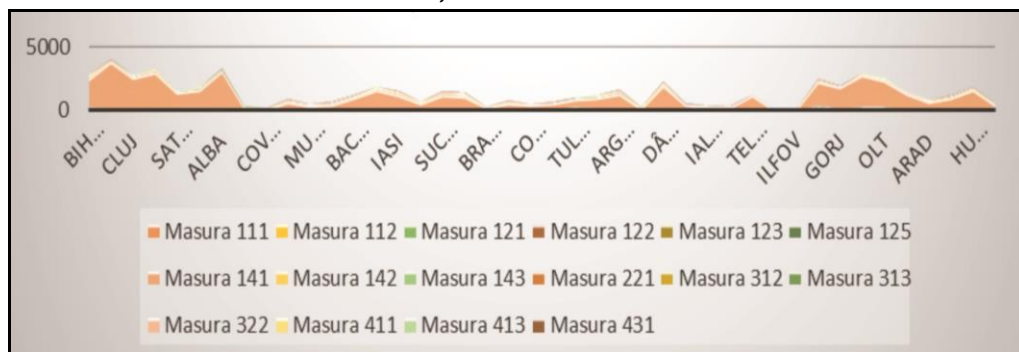

Grafic nr. 4: Distribuția măsurilor FEADR finanțate prin PNDR 2007-2013

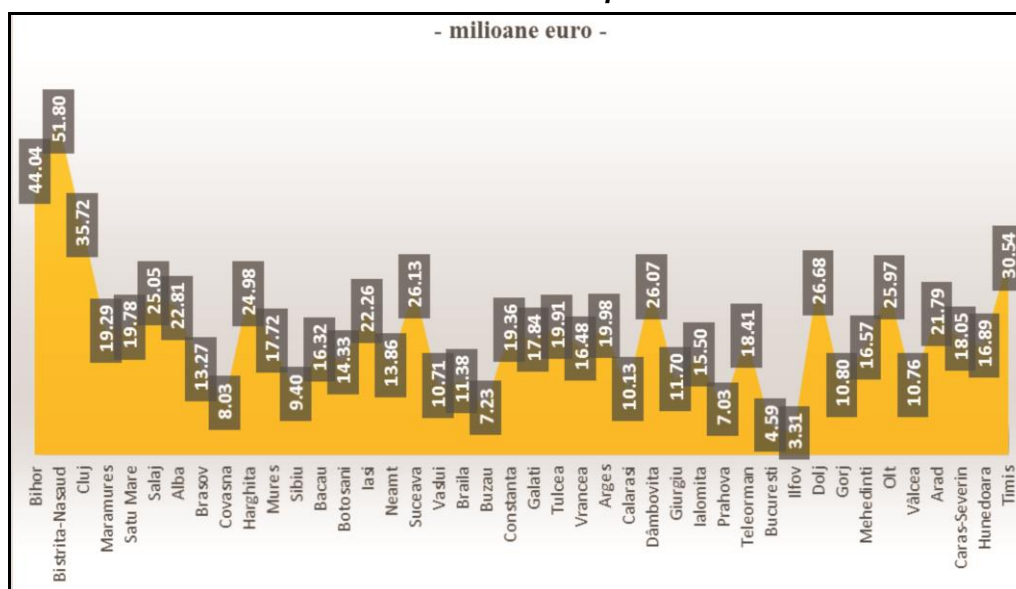
Din punct de vedere al județelor cu cel mai mare număr de beneficiari putem spune că acestea sunt Bihor, Cluj, Sălaj și Gorj. (grafic nr. 5)

Grafic nr. 5 - Distribuția beneficiarilor măsurilor de investiții în spațiul rural, finanțate din FEADR în 2015

Trebuie precizat că nu întotdeauna cel mai mare număr de beneficiari înseamnă și cel mai mare nivel al plăților. Astfel, în urma analizei desfășurată asupra plăților pentru anul 2015, s-a constatat că județul cu cel mai mare nivel al plăților acordate a fost Bistrița Năsăud. (grafic nr. 6)

Grafic nr. 6 - Valoarea fondurilor plătite din FEADR în 2015

Practic, din aceste analize reiese că există județe în care au fost depuse proiecte mai puține dar de complexitate mai mare, pentru care sunt implicit necesare resurse financiare substanțiale față de alte județe în care s-au depus mai multe proiecte, cu valori net inferioare.

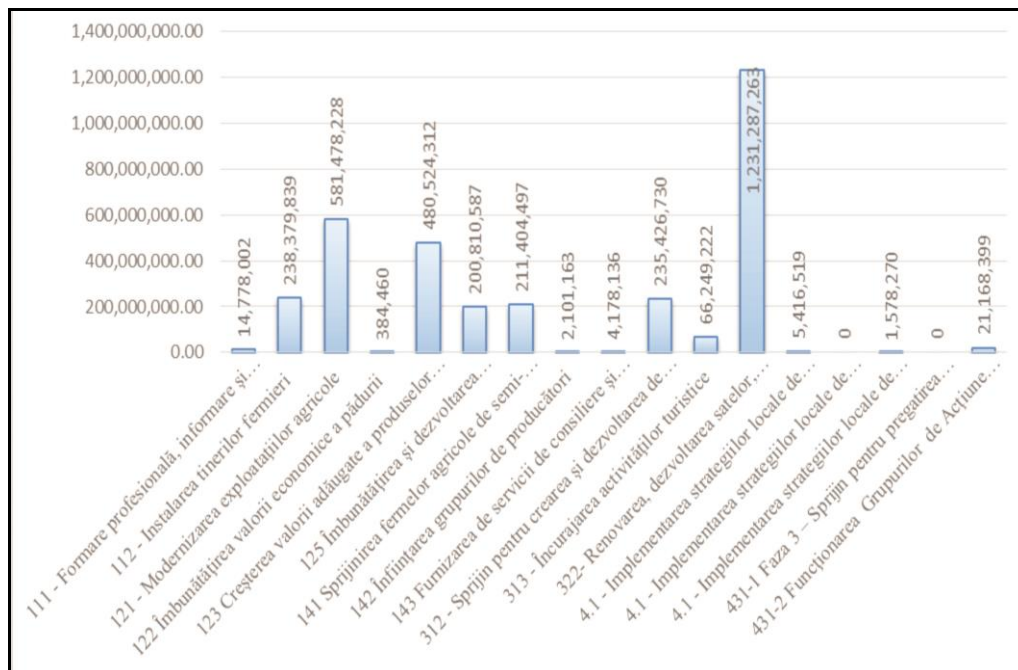
De asemenea, rezultă că în anul 2015, cele mai multe proiecte au fost depuse pe măsurile 141 și 112 care oferă sprijin financiar pentru fermele de subzistență și pentru instalarea tinerilor fermieri - acestea având valori reduse comparativ cu cele pentru care este necesară depunerea unor proiecte de investiții, a unor planuri de afaceri și pentru care, de cele mai multe ori este necesară consultarea unor persoane specializate în domeniu.

Analiza fondurilor pentru dezvoltare rurală absorbite în perioada de programare 2007-2013

Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra celor mai accesate măsuri de-a lungul perioadei de programare, din Raportul Strategic de Monitorizare, existent pe site-ul www.madr.ro, reies valorile reale ale finanțărilor primite de România în perioada 2007-2013. (grafic nr. 7)

**Grafic nr. 7 - Distribuția plăților efectuate
în perioada 2007-2015 pe măsuri**

- euro -

După cum se constată, măsura cea mai accesată a fost cea privind Renovarea și modernizarea satelor (M322), urmată de Măsura 121 “Modernizarea exploatațiilor agricole” și Măsura 123 “Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere”.

Este important de menționat că această analiză exclude măsurile cuprinse în Axa II a PNDR 2007-2013, care nu funcționează după același principiu ca celelalte măsuri de investiții. Ca atare, măsurile din Axa II vor fi analizate separat de restul Axelor din PNDR, dar împreună cu schemele de plăți directe finanțate din FEAGA.

Ar trebui așadar ca analiza eficacității programului să țină cont atât de principalele obiective pe care România le-a propus prin fișele măsurilor prezentate în PNDR 2007-2013 cât și de valoarea cheltuielilor solicitate spre decontare.

Obiectivele de bază ale PNDR au vizat dezvoltarea economică a sectorului vegetal și zootehnic, creșterea competitivității exploatațiilor agricole, încurajarea investițiilor în spațiul rural.

Măsura 322 Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale

Potrivit **Fișei Măsurii 322**, prezentată în PNDR 2007-2013¹, **sprijinul pentru această măsură a fost acordat pentru investiții în spațiul rural**² precum:

- a) Crearea și modernizarea infrastructurii fizice de bază;
- b) Crearea și dezvoltarea serviciilor publice de bază pentru populația rurală;
- c) Protejarea patrimoniului cultural de interes local și natural din spațiul rural;
- d) Investiții privind lucrări de refacere și modernizare a infrastructurii rutiere afectate de inundații în anul 2010.

Mai exact, sprijinul financiar a fost acordat pentru investițiile care au presupus înființarea de drumuri noi, extinderea și îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local (drumuri comunale, vicinale și străzi din interiorul comunei) ce aparțin proprietății publice a unității administrative (comuna) pe teritoriul căreia se află; prima înființare, extinderea și îmbunătățirea rețelei publice de apă sau apa uzată pentru localitățile rurale având sub 10.000 persoane populație echivalentă (p.e); prima înființare și extinderea rețelei publice locale de alimentare cu gaz, a rețelei publice de joasă tensiune și a rețelei publice de iluminat cu eficiență energetică ridicată.

De asemenea, au fost eligibile lucrări de investiții pentru înființarea, amenajarea spațiilor publice de recreere pentru populația rurală (parcuri, spații de joacă pentru copii, terenuri de sport, piste de biciclete), pentru renovarea clădirilor publice (ex.primării) și amenajări de parcuri, piețe, spații pentru organizarea de târguri, investiții de renovare, modernizarea și dotarea aferentă a așezămintelor culturale³, inclusiv prima achiziție de cărți, materiale audio, achiziționarea de costume populare și instrumente muzicale tradiționale în vederea promovării patrimoniului cultural imaterial ca parte componentă a proiectului.

În ceea ce privește patrimoniul cultural, au fost prevăzute cheltuieli de decontare a costurilor pentru restaurarea, consolidarea și conservarea obiectivelor de patrimoniu cultural și natural din spațiul rural precum și cheltuielile cu studiile privind patrimoniul cultural din spațiul rural.

Sprijinul public (comunitar și național) acordat în cadrul acestei măsuri a fost de **până la 100% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele de utilitate publică, negeneratoare de profit, cu condiția ca valoarea totală eligibilă a proiectului să nu depășească:

---

¹ PNDR 2007-2013, www.madr.ro

² *Spațiul rural cuprinde totalitatea comunelor ca unități administrative teritoriale, împreună cu satele componente în conformitate cu definiția menționată în Capitolul 3.1.1.*

³ *Așa cum sunt definite în Legea nr. 143/2007*

- 1 milion euro/proiect individual în cazul unui proiect de investiții în infrastructura de bază al cărui beneficiar este un Consiliu Local;
- 3 milioane euro/proiect în cazul unui proiect individual de investiții în infrastructura de bază al cărui beneficiar este o asociație de dezvoltare intercomunitară;
- 2,5 milioane euro/proiect în cazul unui **proiect integrat**¹ al cărui beneficiar este un Consiliu Local;
- 6 milioane euro/proiect în cazul unui **proiect integrat** al cărui beneficiar este o asociație de dezvoltare intercomunitară;
- 500.000 euro/proiect individual sau proiecte integrate pentru celelalte tipuri de acțiuni vizate de această măsură, altele decât cele mai sus menționate.

Proiectele generatoare de profit, puteau fi finanțate cu maxim **70% din totalul cheltuielilor eligibile**, cu condiția ca volumul sprijinului să nu fie mai mare de 200.000 euro/beneficiar pentru o perioadă de minim 3 ani fiscali conform regulii „de minimis”; stipulată în Regulamentul Comisiei (CE) nr. 1998/2006 (Jurnalul Oficial L 379 din 28.12.2006).

Pentru a aprecia eficiența acestei măsuri, se vor analiza indicatorii de realizare și de rezultat stabiliți prin Fișa tehnică a măsurii, respectiv:

- Numărul de comune care au accesat această măsură: 934, față de 1.026 estimate;
- Populația care a beneficiat fizic de investițiile realizate (la nivelul comunelor sprijinite): circa 1,2 milioane locuitori față de targetul PNDR de 5.053.000 de locuitori (25,38%);
- Valoarea sprijinului acordat la nivel național: 1.498.500,02 mii euro față de alocarea de 1.596.266,68 mii euro.

Măsura 121 Modernizarea exploatațiilor agricole

Potrivit Fișei Măsurii 121 “Modernizarea exploatațiilor agricole”, indicatorii de realizare au vizat ca sprijinul financiar să ajungă la cel puțin 44.458 exploatații agricole, cu un volum total al investițiilor (incluzând și cheltuielile proprii, care nu sunt eligibile pentru finanțarea comunitară) de cel puțin 1,5 milioane euro pentru întreaga perioadă de programare.

Tipurile de investiții eligibile pentru această măsură au fost în principal lucrări de construcții / modernizări ale clădirilor utilizate pentru producția agricolă la nivel de fermă, ale infrastructurii rutiere interne sau de acces din domeniul agricol, ale fermelor sau serelor. De asemenea, erau eligibile achizițiile de tractoare noi, combine de recoltat, mașini, utilaje, instalații, echipamente și

¹ *Un proiect integrat presupune combinarea în același proiect a cel puțin 2 acțiuni din cadrul aceleiași componente sau din componente diferite ale măsurii.*

accesorii, echipamente și software specializate, dar și lucrările de înființare a pepinierelor, plantațiilor de pomi, arbuști fructiferi și căpșuni.

Valoarea maximă de care au putut beneficia fermierii care au depus proiecte în sectorul zootehnic a fost stabilită la 2.000.000 euro, iar ponderea sprijinului nerambursabil a fost de 40%, în timp ce pentru sectorul vegetal valoarea maximă eligibilă a unui proiect nu putea depăși 1.000.000 euro, cu ponderea sprijinului nerambursabil de 40%.

Din informațiile comunicate de MADR, prin raportul anual de progres aferent anului 2015, numărul de exploatații sprijinite până la sfârșitul anului 2015 a fost de circa 2.835, inferior țintei de realizare (circa 44.000 proiecte); cu toate acestea, indicatorul privind **Volumul total al investițiilor** are un grad ridicat de realizare de de 87,74%, fiind utilizați 716.825,07 mii euro din alocarea totală de 816.988,83 mii euro. Aceasta evidențiază faptul că, au fost depuse, selectate și apoi contractate proiecte cu valori semnificativ mai mari decât s-a estimat inițial.

Ca atare, putem aprecia că această măsură și-a atins obiectivele, contribuind la creșterea economică a spațiului rural. Trebuie însă precizat că ritmul de accesare este unul foarte lent, care necesită îmbunătățiri în perioada actuală de programare (2014-2020).

Măsura 123 „Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere”

Sprijinul prin această măsură a fost direcționat pentru proiectele de investiții corporale și necorporale în cadrul întreprinderilor pentru **procesarea și marketingul produselor agricole** care procesează materii prime, incluse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunității Europene, cu excepția produselor piscicole și care obțin produse incluse și neincluse în Anexa I, pentru creșterea eficienței sectorului de procesare și marketing a produselor forestiere prin inovații și introducerea de noi tehnologii, mașini și echipamente, cu respectarea standardelor de siguranță în muncă și de protecție a mediului; adaptarea la cerințele pieței, a prelucrării și comercializării produselor forestiere, în funcție de resursele locale, și explorarea de noi oportunități de piață de desfacere; creșterea numărului de locuri de muncă în sectorul procesării și valorificării produselor forestiere.

În cadrul acestei măsuri s-au aplicat trei scheme de ajutor de stat, și anume:

- schema de ajutor de stat – XS 13/2008 pentru stimularea IMM-urilor care procesează produse agricole în vederea obținerii unor produse alimentare, altele decât cele prevăzute în Anexa I la Tratatul CE, precum și a celor care desfășoară activități de procesare a produselor agricole în vederea obținerii și utilizării surselor de energie regenerabilă și a biocombustibililor;
- schema de ajutor de stat – XS 28/2008 pentru stimularea microîntreprinderilor din domeniul prelucrării primare a produselor forestiere lemnoase și nelemnoase;

- schema de ajutor de stat - N578/2009 pentru stimularea dezvoltării regionale prin realizarea de investiții pentru procesarea produselor agricole și forestiere în vederea obținerii de produse neagricole.

Indicatorii de realizare stabiliți prin Program au vizat un număr cât mai mare de unități de prelucrare a cărnii, a laptelui și produselor lactate, cu o valoare a investițiilor de circa 1,7 milioane euro.

Cuantumul sprijinului era diferențiat în funcție de destinatarul final al sprijinului, respectiv:

- 50% din valoarea eligibilă a investiției, cu un plafon maxim al sprijinului public nerambursabil de 2.000.000 euro/proiect sau
- 50% din valoarea eligibilă a investiției, cu un plafon maxim al sprijinului public nerambursabil de 3.000.000 euro/proiect pentru investițiile care aparțin unei forme asociative și care deserveșc membrii acesteia.

Până la sfârșitul anului 2015, cumulativ, au fost depuse 2.639 proiecte cu o valoare de 2.274.718,52 mii euro, dintre care au fost contractate numai 935 proiecte (*numărul reflectă contractele rămase în sistem ca urmare a operării contractelor reziliate*), respectiv 31,75% din targetul de 2.945 proiecte, cu un volum total al investițiilor de 1.681.329,40 mii euro (94,11% din targetul de 1.786.571,14 mii euro) și cu o valoare de 614.944,28 mii euro.

Din totalul celor 935 proiecte aprobate, circa 83% au vizat **investiții în industria alimentară** (784 proiecte aprobate), cu un volum total al investițiilor de 1.439.995,09 mii euro.

Diferența de 16,15% a fost direcționată către investițiile din sectorul „Silvicultură” (124 proiecte aprobate, cu un volum total al investițiilor de 134.931,56 mii euro) și investițiile din sectorul „Mixt” (27 proiecte aprobate, cu un volum total al investițiilor de 106.402,75 mii euro).

În funcție de sectorul prioritar, împărțirea proiectelor contractate în cadrul măsurii 123 clasic (fără schemele de ajutor de stat) este următoarea:

- „lapte și produse lactate, carne, produse din carne și ouă” - 114 proiecte cu valoarea de 92.681,79 mii euro;
- „cereale” - 278 proiecte cu valoarea de 206.760,48 mii euro;
- „legume, fructe și cartofi” - 44 proiecte cu valoarea de 44.101,99 mii euro;
- „semințe oleaginoase” - 5 proiecte cu valoarea de 6.453,88 mii euro;
- „miere” - 6 proiecte cu valoarea de 793,38 mii euro;
- „vin” - 46 cu valoarea de 42.222,90 mii euro;
- „sectoare non-prioritare” - 31 proiecte cu valoarea de 44.553,97 mii euro.

Cifrele prezentate mai sus pentru cele trei măsuri care au avut gradul cel mai mare de absorbție, denotă însă că ținta privind numărul de beneficiari/proiecte

nu a fost atinsă. Principalul motiv al acestui grad scăzut de îndeplinire al obiectivului, precum și diferența mare între numărul total de proiecte depuse și cel de proiecte efectiv plătite, îl constituie rata mare de reziliere a contractelor, fie din vina beneficiarilor, fie din cauze independente de voința acestora.

Aceeași problemă a fost însă identificată la nivelul întregului Program, dacă avem în vedere cifrele publicate de autorități la sfârșitul perioadei de implementare (anul 2015) – prezentate în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 12: Situația proiectelor depuse, contractate și reziliate pe măsuri, la finele anului 2015

Măsura	Alocarea totală	Număr proiecte depuse	Număr proiecte contractate	Număr contracte reziliate
111 - Formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe	79.325.638	36	36	
112 - Instalarea tinerilor fermieri	303.913.965	22.494	12.787	305
121 - Modernizarea exploataților agricole	754.483.364	8.738	2.836	813
122 - Îmbunătățirea valorii economice a pădurii	2.291.370	20	16	2
123 - Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere	674.761.233	2.639	940	566
125 - Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii	568.385.470	1.701	680	17
141 - Sprijinirea fermelor agricole de semi-subsistență	359.568.418	88.846	53.348	8.404
142 - Înființarea grupurilor de producători	22.530.738	86	61	18
312 - Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi	431.405.081	9.499	2.696	1.242
313 - Încurajarea activităților turistice	302.379.662	3.703	1.292	1.004
322- Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale	1.596.266.679	3.317	902	31

Sursa: Prelucrări proprii a datelor din Raportul Strategic de Monitorizare, publicat pe site-ul MADR în anul 2015

Principalele aspecte deficitare care stau în calea absorbției acestor fonduri se referă la:

- necesitatea ca beneficiarii să asigure existența unei cofinanțări prealabile de până la 50% din valoarea estimată a proiectului, dat fiind că sprijinul financiar se acordă în special prin decontarea, în tranșe, a cheltuielilor efectuate;
- proceduri de accesare greoaie care presupun cunoștințe tehnice și economice vaste și care impun ca beneficiarii să apeleze la firme de consultanță;
- legislația națională învechită, neactualizată și neadaptată la condițiile actuale și nici la tipurile de investiții posibile – ceea ce a condus la întârzieri în realizarea planurilor de investiții;
- legislația privind achizițiile publice este greoaie și necesită un timp îndelungat de realizare.

Din punct de vedere al îmbunătățirilor necesare, aspectele care ar putea fi luate în considerare în perioada de programare 2014 - 2020, astfel încât să fie evitată apariția unor situații similare sunt:

- adaptarea și actualizarea legislației naționale în domeniul achizițiilor publice și private pentru beneficiarii de finanțare comunitară nerambursabilă, în funcție de tipul și valoarea investițiilor preconizate;
- elaborarea unor proceduri simplificate de accesare a fondurilor;
- acordarea unor derogări/penalizări de la obligativitatea asigurării cofinanțării, în funcție de tipul investiției și de proiecția economică pe termen lung;
- asigurarea unui cadru legislativ și a unei cooperări mai strânse între instituțiile statului, astfel încât să fie facil accesul beneficiarilor la documentele eliberate de instituțiile naționale.

Fondul European de Garantare Agricolă

FEGA este implementat în România, prin Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA), instituție care funcționează în subordinea directă a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), având o structură organizatorică pe trei nivele: central, județean și local.

APIA gestionează schemele de plăți directe acordate fermierilor, măsurile de intervenție pe piețele agricole dar și o parte dintre măsurile destinate sprijinirii mediului înconjurător, a căror finanțare este susținută din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și din bugetul național.

În ceea ce privește FEGA, pe parcursul perioadei anterioare de programare România a absorbit fondurile alocate în procent de 98,16%, după cum se poate vedea din tabelul următor:

Tabel nr. 13: Utilizarea alocării bugetare prin FEAGA

- milioane euro -

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Plafoane alocate României	450,67	596,75	705,38	828,90	1.030,42	1.214,79	1.386,86	1.503,52	7.717,30
Plăți directe efectuate	443,78	534,96	627,42	705,33	883,20	1.052,06	1.223,22	1.378,61	6.848,57
Măsurile de piață și comerț exterior	6,89	61,79	77,96	98,02	121,68	128,19	122,39	74,99	691,91
Total plăți	450,67	596,75	705,38	803,35	1.004,87	1.180,25	1.345,60	1.453,60	7.540,48
Procent absorbție	100,00	100,00	100,00	96,92	97,52	97,16	97,03	96,68	98,16

Sursa: Prelucrări proprii a datelor din Regulamentele comunitare și a informațiilor publicate pe site-ul apia.ro

Alocarea totală cuprinde plafoanele stabilite prin Regulamentele comunitare pentru plățile directe; la aceste plafoane s-au adăugat sumele plătite pentru măsurile de piață și restituțiile la export, pentru care nu există o alocare prealabilă (în acest caz alocarea reprezintă suma rambursată efectiv în decursul unui an financiar).

Plafoanele financiare aferente plăților directe sunt prezentate în Regulamentul (CE) nr. 73 din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003, cu modificările și completările ulterioare, **pentru campaniile 2007-2013** și în Regulamentul (UE) nr. 1310 din 17 decembrie 2013 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește resursele și repartizarea acestora pentru anul 2014 și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului și a Regulamentelor (UE) nr. 1307/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1308/2013 ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește aplicarea acestora în anul 2014 **pentru campania 2014**.

Schemele de plată finanțate din FEAGA în perioada 2007-2014 sunt:

a) scheme de plăți directe: schema de plată unică pe suprafață (S.A.P.S.), schema de plată separată pentru tomate, schema de plată separată pentru zahăr și schema de plată pentru culturi energetice;

b) scheme de ajutor specific, acordate începând cu anul 2012: schema de ajutor specific în sectorul orezului din zonele defavorizate; schema de ajutor specific producătorilor de lapte de vacă din zonele defavorizate; schema de ajutor specific pentru îmbunătățirea calității produselor agricole în sectorul de agricultură ecologică; schema de ajutor specific acordat producătorilor de lapte și carne de ovine/caprine din zonele defavorizate;

c) măsuri de piață și restituții la export:

- Programul Național Suport Viticol: asigurarea plantațiilor viticole; restructurarea și reconversia plantațiilor viticole; utilizarea determinată a mustului de struguri și mustului de struguri concentrat rectificat produse în comunitate;
- Programul național apicol;
- PEAD (Programul European de Ajutorare a Persoanelor Defavorizate) - furnizarea de produse alimentare pentru persoanele cele mai defavorizate din comunitate;
- Programul de încurajare a consumului de fructe în școli;
- Programul de ajutor comunitar pentru furnizarea laptelui în școli;
- Ajutor pentru organizațiile și grupurile de producători de legume-fructe.

d) comerț exterior și promovare produse agricole:

- Promovarea vinurilor ca măsură de sprijin în cadrul programul național suport în sector vitivinicol;
- Programe de informare și promovare produse agricole pe piața internă și țări terțe;
- Emitere licențe import în cadrul contingentelor tarifare la import și în regim nepreferențial, licențe export, certificate cu fixare în avans a restituirii la export;
- Restituții la export.

Tot prin APIA (desemnată ca organism delegat al AFIR) se derulează următoarele 3 măsuri ce sunt finanțate din FEADR:

- **M211** - Plăți compensatorii pentru zonele montane defavorizate (ZMD);
- **M212** - Plăți compensatorii pentru zonele specific și semnificativ defavorizate din punct de vedere natural (ZSD și ZDS);
- **M214** - Plăți de Agro-mediul, cu următoarele 7 pachete: pachetul 1 - pajiști cu înaltă valoare naturală; pachetul 2 - practici agricole tradiționale; pachetul 3 - pajiști importante pentru păsări; pachetul 4 - culturi verzi; pachetul 5 - agricultură ecologică; pachetul 6 - pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*); pachetul 7 - terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*).

După cum am precizat anterior și după cum se poate vedea și din denumirile acestora, schemele de plăți finanțate din FEAGA sunt destinate în principal pentru susținerea și încurajarea bunelor practici agricole, în vederea asigurării unei dezvoltări durabile pe termen lung la nivelul Uniunii Europene.

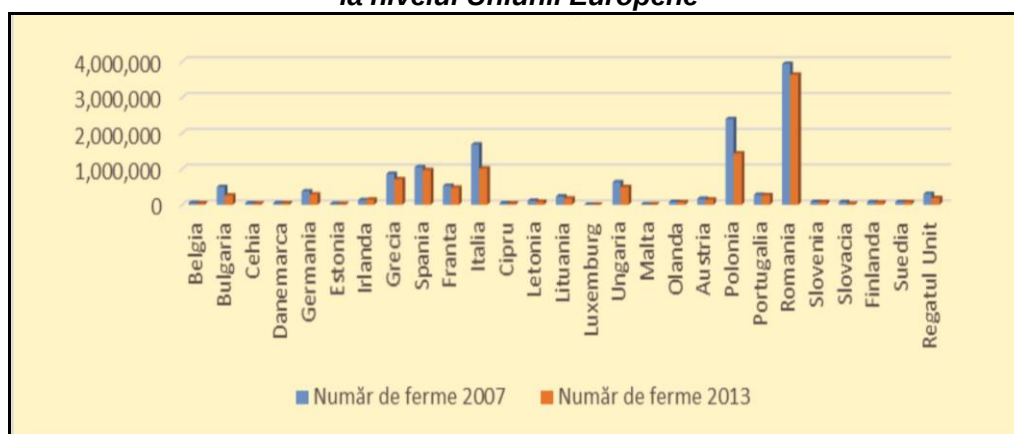
Un alt aspect care nu trebuie așadar neglijat în acest context îl constituie suprafața terenurilor agricole, numărul de ferme și dimensiunile fermelor la nivelul UE și implicit al României.

Potrivit informațiilor oficiale oferite de Eurostat (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Farm_structure_statistics), România este în acest moment pe locul 7 din punct de vedere al suprafeței agricole utilizate din totalul suprafeței la nivel național, după Irlanda, Marea Britanie, Ungaria, Austria, Danemarca și Cehia. Cu toate acestea, trebuie avut în vedere faptul că numărul de exploatații agricole este încă foarte mare comparativ cu celelalte state membre și cu suprafața agricolă.

În graficele de mai jos este prezentată o comparație a anului 2007 cu anul 2013 la nivelul mai multor indicatori de bază, precum suprafața agricolă utilizată, numărul de ferme și dimensiunea economică a acestora.

Trebuie de asemenea precizat că anul 2013 este an etalon pentru finalul perioadei de programare, deși, în situațiile financiare este inclus și anul 2014, considerat an de tranziție către noua perioadă de programare, 2014-2020.

Grafic nr. 8 - Evoluția numărului de ferme în perioada 2007-2013 la nivelul Uniunii Europene

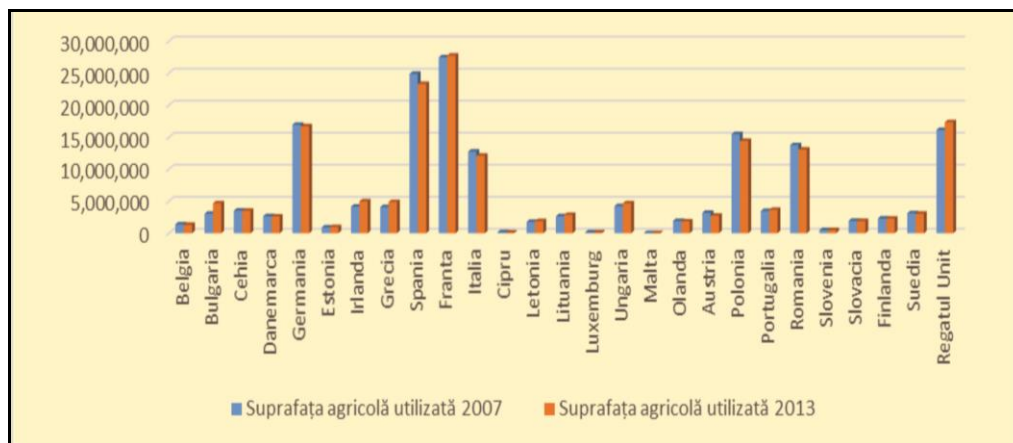

Din graficul de mai sus se poate observa că România este pe primul loc în Europa la numărul de ferme. Cu toate acestea, numărul de ferme a scăzut în ultimii ani, semn că politica agricolă comună și-a atins scopul și că România tinde să atingă dezideratul Comisiei Europene în ceea ce privește globalizarea. De asemenea, putem spune că această scădere a numărului de ferme va trebui

menținută și susținută printr-o politică la nivel național, dat fiind că în perioada de programare 2014-2020 prin noua PAC se încurajează comasarea exploatațiilor, formarea de asociații și implicit creșterea suprafețelor agricole ale fermelor.

În continuare este prezentată situația comparativă a suprafeței agricole utilizate în perioada 2007-2013. Din acest punct de vedere România este pe locul 6 în Europa, în anul 2013, după Franța, Spania, Regatul Unit, Germania și Polonia, fiind astfel una dintre țările cu potențial ridicat în domeniul agriculturii. Nu trebuie neglijat însă faptul că suprafața agricolă utilizată a scăzut, în principal datorită solicitărilor de schimbare a categoriei de folosință a terenurilor arabile (în vederea construcțiilor și/sau a investițiilor în mediul rural).

Grafic nr. 9 - Evoluția suprafeței agricole utilizate la nivelul Statelor Membre

Din informațiile prezentate mai sus rezultă că România are cele mai multe exploatații agricole raportate la suprafața agricolă utilizată, ceea ce denotă fragmentarea excesivă a terenurilor agricole, un factor foarte important în procesul de absorbție a fondurilor comunitare.

Scurte concluzii

În intervalul 2007-2013 România a primit aproximativ 21,1 mld euro de la Comisia Europeană și a plătit către bugetul Uniunii circa 9,2 mld euro, consemnându-se un excedent pozitiv de circa 12 mld euro. Din suma primită, 2,6 mld euro au reprezentat fonduri de preaderare care au continuat finanțarea unor obiective demarate până în 2007 prin instrumente specifice (SAPARD, ISPA, PHARE, etc.).

În anii 2014 și 2015 România a mai primit aproximativ 11,4 mld euro în contul programelor de finanțare incluse în alocările pentru exercițiul financiar 2007-2013.

Se poate spune că România a atras aproximativ 30 mld euro pentru exercițiul financiar 2007-2013.

Procesul de absorbție s-a derulat cu numeroase deficiențe, ezitări, blocaje și dificultăți. Întregul proces de absorbție a fondurilor europene este o adevărată epopee. În cadrul acestei epopei nu au lipsit acuzele de corupție și de insuficiență a capacității administrative, venite dinspre Comisia Europeană, tot la fel cum beneficiarii interni ai acestor fonduri au invocat și invocă încă birocratia excesivă, rezultată atât din reglementările CE cât și din instabilitatea și lipsa de adecvare a reglementărilor naționale, ghidurilor solicitantului, etc.

A fost evidentă lipsa experienței naționale, locale și personale necesare unei mai bune și corecte utilizări a finanțărilor din surse europene.

Desigur că utilizarea fondurilor europene a reprezentat o resursă vitală, indispensabilă pentru economia și societatea românească.

Este necesară o evaluare finală cu privire la câștigurile și pierderile rezultate din utilizarea fondurilor europene nerambursabile. Această evaluare nu este posibilă practic nici în anul 2016 deoarece Comisia Europeană a aplicat regula n+3 și n+2 pentru a evita dezangajarea unor fonduri necheltuite.

Inițial, s-a afirmat că îndeplinirea Țintelor stabilite ar permite o creștere a produsului intern brut cu 15 - 20 %, dar și dezvoltarea rurală și a agriculturii, protecția mediului, un câștig de competențe profesionale prin dezvoltarea capitalului uman, etc.

Datele și informațiile de care dispunem nu ne permit să apreciem dacă aceste deziderate au fost îndeplinite.

Pe de altă parte, este extrem de complicat de evidențiat sustenabilitatea viitoare a unor proiecte implementate prin utilizarea fondurilor europene; în lipsa unor resurse, multe dintre acestea nu se pot autoîntreține.

Analiza ex-post a viabilității și a efectelor proiectelor cu finanțate europene se va putea efectua în opinia noastră după un interval de 5 ani.

Bibliografie

- Arvatu Cristina, Ionescu Daniela, Lucinescu Ioan Codruț, Cincă Sanda, Luca Ruxandra, Câmpean Călin - *România și Uniunea Europeană. Cronologie istorică*, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, București, 2004
- Avram Ion, *Uniunea Europeană și aderarea României*, Editura Sylvi, București, 2001
- Baldwin Richard, Wyplosz Charles, *Economia Integrării Europene*, Editura Economică, București, 2006
- Baumol William J., Litan Robert E., Schramm Carl J., *Capitalismul bun, capitalismul rău și economia dezvoltării și a prosperității*, Editura Polirom, 2009
- Băcescu Marius, Dumitrescu Florea, Băcescu – Cărbunaru Angelica, Condruz-Băcescu Monica, *Politici macroeconomice de integrare a României în Uniunea Europeană*, Editura Economică, București, 2008
- Bărbulescu Iordan Gheorghe - *De la Comunitățile Europene la Uniunea Europeană*, Editura Trei, București, 2001
- Bârzea Cezar, *Politicile și instituțiile Uniunii Europene*, Editura Corint, București, 2001
- Booker Christopher, North Richard, *Uniunea Europeană sau Marea amăgire. Istoria secretă a construcției europene*, Editura Antet, 2005
- Boștinăru Victor (coordonator), *Ultimii pași, Absorbția fondurilor structurale și de coeziune 2007-2013*, studiu, 2013
- Cairns Walter, *Introducere în legislația Uniunii Europene*, Editura Universal Dalsi, 2001
- Comisia Europeană, „*Lisbon Strategy evaluation document*” SEC(2010) 114, Brussels, 02 februarie 2010
- Comisia Europeană, „*Strategic report on the renewed Lisbon Strategy for growth and jobs: launching the new cycle (2008-2010)*”, COM (2007) 803, Bruxelles, 11 decembrie 2007
- Comisia Europeană, Comunicarea Consiliului European de Primăvară, „*Working together for growth and jobs – A new start for the Lisbon Strategy, 2005*”
- Comisia Europeană, *Raport al Comisiei Europene asupra funcționării sistemului de resurse proprii*, Bruxelles, 7.X.1998
- Commelin Bertrand, *Europa economică : UEM, Piața Comună, Politici comune*, Editura Institutul European, Iași, 1998

-
- COMMISSION EUROPEENNE, Agenda 2000, Pour une Union plus forte et plus large, Troisiemepartie: Le nouveau cadre financiere (2000-2006), COM(97)2000, p.78-90
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, REPORT FROM THE COMMISSION GENERAL REPORT ON PRE-ACCESSION ASSISTANCE (PHARE – ISPA – SAPARD) in 2002 [SEC(2003) 1477], Brussels, 5.1.2004 COM(2003) 844 final
- CONSEIL EUROPEEN, *Conclusions de la Presidence*, Vienne, 11 et 12 decembre 1998, SN 300/98, p.4
- Consiliul Uniunii Europene, “*The Renewed European Sustainable Development Strategy*”, 10117/06, 26 Iunie 2006
- Consiliul Uniunii Europene, „*Council Recommendation on the 2009 up-date of the broad guidelines for the economic policies of the Member States and the Community an don the implementation of Member States employment policies*”, COM (2009) 34/2, Bruxelles, 2009
- Coșea Mircea, *Economia integrării europene*, Editura Pro Universitaria, 2007
- CURTEA DE CONTURI A COMUNITĂȚII EUROPENE, 1999, A.P. *BUGET*, in <http://ue.eu.int/summ.htm>
- Curtea de Conturi a României, Raport public pe anul 2013, decembrie 2014
- DECIZIA CONSILIULUI din 26 mai 2014 privind sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene (2014/335/UE, Euratom), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 168/105, 07.06.2014
- DECIZIA CONSILIULUI din 29 septembrie 2000 privind sistemul de resurse proprii al Comunităților Europene (2000/597/CE, Euratom), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L253/42, 07.10.2000
- DECIZIA CONSILIULUI din 7 iunie 2007 privind sistemul de resurse proprii al Comunităților Europene (2007/436/CE, Euratom), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 163/17, 23.06.2007
- DG Regio – ISPA, Management Committee, *Information brochure Bulgaria and Romania*, Brussels, 2004
- DG Regio – ISPA, *The mini ISPA Report 2000 - 2004*
- Drăgan Gabriela, Orban Leonard, Pascariu Gabriela Carmen (coordonatori), *Politica de coeziune a UE. Determinanți, mecanisme, instrumente*, Editura Universitară, București, 2013
- EUROPEAN COUNCIL, *Presidency Conclusions*, Berlin, 24 and 25 March 1999, SN 100/99
- EUROPEAN PARLIAMENT, Final adoption of the general budget of the european union for the financial year 1995 (94/943/ECSC, EC, Euratom), JOUE L 369, 31.12.1994

- EUROPEAN PARLIAMENT, Final adoption of the general budget of the european union for the financial year 2000 (2000/81/EC, ECSC, Euratom), JOUE, L 40, 14.02.2000
- EUROPEAN PARLIAMENT, Final adoption of the general budget of the european union for the financial year 2005 (2005/144/EC, Euratom), JOUE, L 60, 08.03.2005
- Guvernul României, *Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013*, aprobat de Comisia Europeană la 25 iunie 2007
- Guvernul României, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, *Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013*, versiunea septembrie 2015
- Guvernul României, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, *Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 – 2020*, versiunea aprobată 26.05.2015
- Guvernul României, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, *Raport strategic de Monitorizare*, octombrie 2014
- Guvernul României, Ministerul Finanțelor Publice, *Raport privind situația macroeconomică pe anul 2015 și proiecția acesteia pe anii 2016-2018, 2014*
- Guvernul României, *Planul Național de Dezvoltare 2007-2013*, Decembrie 2005
- Guvernul României, *Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 – 2020*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C(2015)1290 din 25.02.2015
- Guvernul României, *Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C1287(2015), Bruxelles, 25.2.2015
- Guvernul României, *Programul Operațional Competitivitate 2014 - 2020*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C10233 (2014), Bruxelles, 19.12.2014
- Guvernul României, *Programul Operațional de Asistență Tehnică 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C7443(2015)
- Guvernul României, *Programul Operațional de Asistență Tehnică 2014 - 2020*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C10221(2014), Bruxelles, 18.12.2014
- Guvernul României, *Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. 5748 din data de 21.11.2007
- Guvernul României, *Programul Operațional Infrastructură Mare 2014 – 2020*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C(2015)4823 din 09.07.2015
- Guvernul României, *Programul Operațional Regional 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C9772(2013)

-
- Guvernul României, *Programul Operațional Regional 2014 - 2020*, adoptat de Comisia Europeană (CE) pe data de 23 iunie 2015
- Guvernul României, *Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C363(2014)
- Guvernul României, *Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C5811 din data de 22.11.2007
- Guvernul României, *Programul Operațional Sectorial Mediu 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C7258(2015)
- Guvernul României, *Programul Operațional Sectorial Transport 2007-2013*, aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. C7675(2014)
- Guvernul României, *Strategia actualizată pentru accelerarea reformei în administrația publică 2004-2006*, adoptată prin HG nr. 699/2004
- Institutul European din România, Studii de impact III, „*Reforma administrației publice în contextul integrării europene*”, 2006
- Institutul European din România, Studii de impact III, Studiul nr. 1, „*Analiza capacității de absorbție a fondurilor comunitare în România*”, 2006
- Jinga Ion, *Uniunea Europeană în căutarea viitorului: Studii Europene*, Editura C. H. Beck, București, 2008
- Legea nr. 13/2008 pentru ratificarea Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene semnat la Lisabona la 13 decembrie 2007, publicată în M.O. nr. 107/12 februarie 2008
- McCormick John, *Să înțelegem Uniunea Europeană. O introducere concisă*, Editura CODECS, București, 2006
- McGiffen Steven P., *Uniunea Europeană, Ghid critic*, Editura Monitorul Oficial, 2007
- Memorandum de finanțare convenit între Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2000, semnat la 6 noiembrie 2000, aprobat prin H.G. nr. 1328/14.12.2000, publicat în M.O. nr. 539/01.09.2001
- Memorandum de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2004 pentru România, semnat la 21.12.2004 și publicat prin Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 1412/2005 în M.O. nr. 940/21.10.2005
- Memorandum de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2001, semnat la 4 decembrie 2001, ratificat prin O.G. nr. 51/2002, publicată în M.O. nr. 634/28.08.2002

- Memorandum de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2002, semnat la 11 decembrie 2002, ratificat prin O.G. nr. 50/2003, publicată în M.O. nr. 604/26.08.2002
- Memorandum dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul național PHARE 2003 pentru România, semnat la 2 decembrie 2003, ratificat prin O.U.G. nr. 43/2004, publicată în M.O. nr. 551/21.06.2004
- Molle Willem, *The Economics of European Integration. Theory, Practice, Policy*, Fifth Edition, Ashgate Publishing Limited, England, 2006
- Mureșan Maria (coordonator), *Economie, instituții și integrare europeană*, Editura ASE, București, 2007
- Ordinul Ministerului Economiei și Finanțelor nr. 282/30 mai 2007 pentru publicarea Acordului de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul Național PHARE 2005, M.O. nr. 458/6.07.2007
- Ordinul Ministerului Economiei și Finanțelor nr. 567/26 februarie 2008 pentru publicarea Acordului de finanțare dintre Guvernul României și Comisia Europeană referitor la Programul PHARE Național 2006 pentru România, M.O. nr. 306/18.04.2008
- Parlamentul European, Adoptarea definitivă a bugetului general al Uniunii Europene aferent exercițiului financiar 2007 (2007/143/CE, Euratom), JOUE, L 77, 16.07.2007
- Parlamentul European, Adoptarea definitivă a bugetului general al Uniunii Europene aferent exercițiului financiar 2014 (2014/67/UE, Euratom), JOUE, L 51, 20.02.2014
- Pelkmans Jacques, *Integrare Europeană. Metode și Analiză Economică*, Institutul European din România, București, 2003
- Petrescu Oana-Măriuca, *Programul de finanțare SAPARD. Geneză și conținut*, Editura C.H. Beck, București, 2006
- Regulamentul (CE) nr. 1083 din 11 iulie 2006, al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999*, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L210/25
- Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului (CE) nr. 1081/2006 privind Fondul Social European și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1784/1999*, publicat în Jurnalul Oficial nr. L210/12/31.07.2007
- Rudiger Dornbusch, Stanley Fischer și Richard Startz, *Macroeconomie*, Editura Economică, București, 2007

- Sabău-Popa Claudia Diana, *Bugetul Uniunii Europene și Fondurile Comunitare*, Editura Economică, București, 2010
- Societatea Academică din România - *Raport anual de analiză și prognoză* - România 2014
- Societatea Academică din România, *Raport anual de analiză și prognoză* - România 2016
- Tratatul de la Lisabona de modificare a tratatului privind Uniunea Europeană și a tratatului de instituire a Comunității Europene (2007/C 306/01), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 306/1, 17.12.2007
- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C202, 07.06.2016
- Wallace Helen, Pollack Mark A., Young Alasdair R. (coordonatori), *Elaborarea politicilor în Uniunea Europeană* - ediția a șasea, Institutul European din România, 2014

Site-uri internet:

Institutul European din România: <http://www.ier.ro/>;
 Institutul Național de Statistică: <http://www.insse.ro/>;
<http://statistici.insse.ro/>;
 Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale: <http://www.madr.ro/pndr-2007-2013/programul-national-pentru-dezvoltare-rurala-2007-2013/>;
<http://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/rapoarte/>;
 Ministerul Finanțelor Publice: [http://mfinante.ro/static/10/Mfp](http://mfinante.ro/static/10/Mfp;);
<http://www.mfinante.ro/proiectbuget2015>;
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/buget2009/Raport_buget_2009_5feb
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/buget2011/RAPORT_BUGET2011
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/proiect_buget2012/Raport_2012
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/proiect_buget2013/RAPORT_BUGET2013
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/proiect_buget2014/RAPORTBUGET2014
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/proiect_buget2015/Raportbuget2015
http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/proiect_buget2016/Raportbuget2016
 Ministerul Fondurilor Europene: <http://www.fonduri-ue.ro/>;
http://www.fonduri-ue.ro/images/files/implementare-absorbtie/Anexa_1-Stadiul_absorbtiei_pentru_Programele_Operationale_la_30.06.2016
 Societatea Academică din România: <http://sar.org.ro/wp-content/uploads/2014/04/Proasta-gestiune-si-planificare>;
 Comisia Europeană: <http://ec.europa.eu> ;
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ro ;
 Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/home>;
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>
<http://eur-lex.europa.eu/>;
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP/ro;

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/ro
Parlamentul European: http://www.europarl.europa.eu/summits/wie1_en/;
<http://www.inforegio.ro/ro/regio-2007-2013/programul-operational-regional>